

Analýza síl a prostriedkov obcí v regione Považská Bystrica pre odstraňovanie následkov živelných pohrôm

Anrdrej Mikulka

Bakalárska práca

2011

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta logistiky a krizového řízení

Ústav krizového řízení

akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Andrej MIKULKA

Osobní číslo: L08286

Studijní program: B 6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Logistika a management

Téma práce: Analýza sil a prostředků obcí v regionu Považská Bystrica pro odstraňování následků živelních pohrom

Zásady pro vypracování:

1. Provedte rozbor platné legislativy v dané oblasti
2. Provedte rozbor živelních pohrom v regionu Považská Bystrica za období posledních 20 let, zhodnotit rozsah škod
3. Provedte rozbor dvou modelových událostí a navrhnout opatření k předcházení škod v důsledku živelních pohrom
4. Návrhy a přijatá opatření k snížení následků živelních pohrom

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: tisková/elektronická

Seznam odborné literatury:

ITIBARTLOVÁ, I., PEŠÁK, M. Analýza nebezpečí a prevence průmyslových havárií II. Ostrava: Edice SPBI Spektrum, 2003, ISBN 80-86634-30-2

IZIROUDNÝ, R., LINHART, P. Krizový management I. Pardubice: Univerzita Pardubice, Fakulta ekonomicko-správní, 2005, ISBN 80-7194-674-5

IZIKOVAŘÍK, J., SMETANA, M. Základy civilní ochrany. 1. vyd. Ostrava: SPBI Spektrum, 2006, ISBN 80-86634-85-X

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce:

doc. Ing. Ivan Mašek, CSc.

Ústav krizového řízení

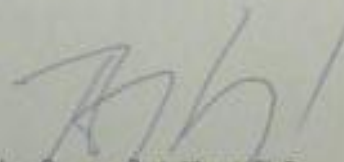
Datum zadání bakalářské práce:

30. listopadu 2010

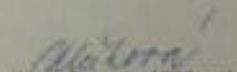
Termín odevzdání bakalářské práce:

6. května 2011

V Uherském Hradišti dne 2. února 2011

Ing. Romana Bartošiková, Ph.D.
pověřená děkanka

Mgr. Danuše Ulčková
ředitel ústavu

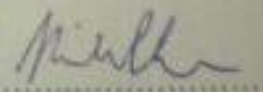
Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v archivu Fakulty logistiky a krizového řízení Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval/a samostatně a použitou literaturu jsem citoval/a. V případě publikace výsledků budu uveden/a jako spoluautor/ka;
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

V Uherském Hradišti dne 15. 12. 2010

.....
podpis studenta/ky

ABSTRAKT

Bakalárska práca v úvode pojednáva o integrovanom záchrannom systéme, platnej legislatíve v danej oblasti a o možných druhoch mimoriadnych udalostí. V práci sú zadané jednotlivé zložky IZS v Slovenskej republike. Následne v praktickej časti je rozbor dvoch konkrétnych modelových udalostí v okrese Považská Bystrica. Cieľom práce bolo pojednať o konkrétnych návrhoch a prijatých opatreniach k zníženiu následkov živelných pohrôm.

Kľúčové slová: Integrovaný záchranný systém, mimoriadna udalosť, modelová udalosť

ABSTRACT

My bachelor thesis deals with the integrated rescue system, the current legislation in the field and possible kinds of emergencies in the theoretical part. The individual components of IRS in the Slovak Republic are defined in this work. Consequently, the practical part analyzes two specific model events in the district of Považská Bystrica. The mission was dealt with specific proposals and measures taken to reduce the effects of natural disasters.

Keywords: Integrated rescue system, incident, model event

Pod'akovanie

Touto cestou ďakujem vedúcemu práce, doc. Ing. Ivanovi Maškovi CSc., za odborné rady, pripomienky a korektúru. Ďakujem všetkým ľuďom na krajskom úrade v Trenčíne a okresnom úrade v Považskej Bystrici, ktorí si na mňa našli čas a poskytli mi cenné rady a informácie. V neposlednej rade patrí pod'akovanie celej mojej rodine a priateľke za ich podporu pri štúdiu.

OBSAH

ÚVOD.....	9
I TEORETICKÁ ČASŤ	11
1 INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM	12
1.1 LEGISLATÍVA IZS V SLOVENSKEJ REPUBLIKE	13
1.2 ÚČASŤ PRÁVNICKÝCH OSÔB, FYZICKÝCH OSÔB OPRÁVNENÝCH NA PODNIKANIE A OSTATNÝCH FYZICKÝCH OSÔB V INTEGROVANOM ZÁCHRANNOM SYSTÉME	14
1.3 RIADENIE A KOORDINÁCIA ČINNOSTÍ ZÁCHRANNÝCH ZLOŽIEK INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU NA MIESTE ZÁSAHU	15
1.4 OSOBNÁ POMOC A VECNÉ PLNENIE	16
1.5 FINANCOVANIE INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU	17
1.6 SILY A PROSTRIEDKY INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU.....	17
1.7 PÔSOBNOSTI.....	18
1.8 LEGISLATÍVA BEZPEČNOSTNÉHO SYSTÉMU SLOVENSKEJ REPUBLIKY.....	18
1.9 KRÍZOVÁ SITUÁCIA.....	19
1.9.1 Vyhlásovanie stavov a mimoriadnej situácie v Slovenskej republike	19
2 ROZBOR SÍL A PROSTRIEDKOV ZÁKLADNÝCH ZLOŽIEK INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU	21
2.1 HASIČSKÝ A ZÁCHRANNÝ ZBOR SLOVENSKEJ REPUBLIKY – OKRESNÉ RIADITELSTVO POVAŽSKÁ BYSTRICA	22
HASIČSKÝ A ZÁCHRANNÝ ZBOR (ĎALEJ IBA HAZZ):	22
2.2 LEGISLATÍVA V HASIČSKOM A ZÁCHRANNOM ZBORE.....	25
2.3 HASIČSKÉ JEDNOTKY	27
2.3.1 Druhy hasičských jednotiek a ich organizácia	27
2.4 ODBORNÉ SLUŽBY	28
2.4.1 Hasičská záchranná služba	28
2.4.2 Spojovacia služba.....	29
2.4.3 Protiplynová služba	31
2.4.4 Povodňová záchranná služba	32
2.4.5 Strojná služba	32
2.5 KRAJSKÉ RIADITELSTVO POLICAJNÉHO ZBORU V TRENČÍNE – OKRESNÉ RIADITELSTVO POLICAJNÉHO ZBORU V POVAŽSKEJ BYSTRICI	33
2.6 ZDRAVOTNÁ ZÁCHRANNÁ SLUŽBA	34
3 MIMORIADNE UDALOSTI	38
3.1 ČLENENIE MIMORIADNYCH UDALOSTÍ	39
3.1.1 Prírodné mimoriadne udalosti	40
3.1.2 Antropogénne mimoriadne udalosti	42
II PRAKTICKÁ ČASŤ	46

4	CHARAKTERISTIKA OKRESU POVAŽSKÁ BYSTRICA	47
4.1	CHARAKTERISTIKA MESTA POVAŽSKÁ BYSTRICA.....	47
4.2	OBCE OKRESU POVAŽSKÁ BYSTRICA	48
4.3	KLIMATICKÉ PODMIENKY	48
4.4	POŽIARE V OKRESE POVAŽSKÁ BYSTRICA.....	48
4.5	HAVARIJNÉ ZNEČISTENIE VÔD A POVODNE	49
4.6	NAJZÁVAŽNEJŠIE ŽIVELNÉ POHROMY V SLOVENSKEJ REPUBLIKE.....	53
5	VETERNÁ SMRŠŤ, KTORÁ ZASIAHLA SLOVENSKO	57
5.1	NÁSLEDKY VETERNEJ SMRŠTI V OKRESE POVAŽSKÁ BYSTRICA.....	61
5.2	ČINNOSTI ZLOŽIEK IZS	64
5.3	ZÁVERY Z MIMORIADNEJ UDALOSTI	66
5.4	NEDOSTATKY A NÁVRHY V PREVENCIÍ PROTI VETERNEJ SMRŠTI.....	66
6	POVODNE.....	68
6.1	LOKÁLNE POVODNE V OKRESE POVAŽSKÁ BYSTRICA	68
6.2	OPATRENIA REALIZOVANÉ V JEDNOTLIVÝCH OBLASTIACH.....	69
6.3	JEDNOTKY ZABEZPEČUJÚCE OCHRANU OBYVATEĽSTVA PRI POVODNIACH.....	71
6.4	NÁVRHY A PRIJATÉ OPATRENIA K ZNÍŽENIU NÁSLEDKOV POVODNÍ	72
	ZÁVER	79
	ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	80
	ZOZNAM POUŽITÝCH SYMBOLOV A SKRATIEK.....	81
	ZOZNAM OBRÁZKOV	82
	ZOZNAM TABULIEK	83
	ZOZNAM PRÍLOH.....	84

ÚVOD

Pre život na zemeguli je dôležitá rovnováha v celom klimatickom systéme. Nástupom priemyselnej revolúcie v 19. storočí sa táto rovnováha začala narúšať. Posledné dve storočia priniesli viac technických objavov a technológií ako za celú dovedajšiu históriu ľudstva. Zároveň sa spustila podľa všetkého už nenávratná devastácia Zeme.

Počet obyvateľov Zeme sa za posledných 200 rokov zvýšil viac ako päťnásobne. Viac ľudí potrebuje viac potravín, energie a životného priestoru. Pri rozumnom a ekologickom sa správaní samotný rast svetovej populácie nemusí byť pre ekosystém Zeme zničujúci. Príčinou je nehospodárne drancovanie zdrojov Zeme.

V posledných rokoch sme svedkami rozsiahlych živelných udalostí, ktoré majú často katastrofické následky. V ostatnom období sa zdá, že na Slovensku rastú škody spôsobené živelnými pohromami. Dopad týchto živelných udalostí na obyvateľstvo závisí od mnohých faktorov (čas a komunikácia a ich vzájomné prepojenie). Schopnosť takéto javy predpovedať je základom pre ochranu zdravia, majetku a životov ľudí.

Moja práca je rozdelená na teoretickú a praktickú časť. Úvodom práce približujem čitateľovi platnú legislatívu v oblasti integrovaného záchranného systému, jeho zložky, rozdelenie a hlavnú podstatu vzniku integrovaného záchranného systému.

Ďalej pojednávam o mimoriadnych udalostiach a ich členení. Ako odstrašujúci príklad následkov mimoriadnych udalostí môžu slúžiť povodne z roku 1997, ktoré drvivou silou zasiahli Slovenskú republiku. Ďalej napríklad povodeň v auguste 2002, záplavy na prelome júla a augusta 2004 alebo veternú smršť v Tatrách v roku 2004. Tu a ešte v mnohých iných prípadoch dala príroda vedieť, kto je tu pánom. Práve takéto mimoriadne udalosti ukážu zložitosť pri riešení a odstraňovaní následkov podobnej katastrofy. Rovnako sme sa mohli poučiť o tom, ako málo je obyvateľstvo informované a pripravené na podobné udalosti. Zistilo sa, že je potrebná legislatíva určujúca kroky k prevencii a predchádzaniu týmto udalostiam, odstraňovaniu a likvidácii následkov týchto udalostí. Jej absencia musela byť nahradená snahou a veľkým nasadením celej spoločnosti poskytnúť všestrannú pomoc postihnutým. I tak mnoho ľudí prišlo o všetok svoj majetok. Dôraz by mal byť kladený na komplexnú pripravenosť spoločnosti.

V súčasnej dobe ako jedno z účinných riešení prispievajúce k úspešnému riešeniu problémov ochrany a bezpečnosti spoločnosti bolo zriadenie, existencia a neustále zdokonalova-

nie IZS, ktorý je využívaný pri likvidácii najrôznejších druhov mimoriadnych udalostí. Tento systém je potrebný a pôsobí plošne na celom území Slovenskej republiky. Celý systém ochrany a bezpečnosti spoločnosti, zahrňujúci i budovanie IZS na jednotlivých úrovniach a v jednotlivých mestách a obciach vychádza z predpokladu vzniku mimoriadnej udalosti alebo živeľnej pohromy či havárie nezávisle na čase a mieste. Z týchto a mnohých ďalších dôvodov bolo hľadané a realizované optimálne riešenie pri predchádzaní a likvidácii následkov nežiaducich udalostí na území Slovenskej republiky, a to vybudovaním funkčného záchranného systému.

Cieľom bakalárskej práce bolo previesť rozbor dvoch modelových situácií a navrhnúť opatrenia k predchádzaniu škôd v dôsledku živeľných pohrôm.

I. TEORETICKÁ ČASŤ

1 INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM

Integrovaný záchranný systém (ďalej iba IZS) je koordinovaný postup jeho zložiek pri zabezpečovaní ich pripravenosti a pri vykonávaní činností a opatrení súvisiacich s poskytovaním pomoci v tiesni. [5]

Úroveň spoločenskej bezpečnosti občanov členských štátov Európskej únie je hodnotená rýchlosťou, kvalitou a dostupnosťou služieb poskytovaných obyvateľstvu v situáciách, keď je priamo ohrozený život alebo zdravie jednotlivca alebo verejnosti alebo ich bezpečnosti, súkromného alebo verejného vlastníctva alebo životného prostredia alebo iný stav, následkom, ktorého je postihnutý subjekt odkázaný na poskytnutie bezodkladnej pomoci. V Slovenskej republike služby obyvateľstvu v oblasti záchranných činností zabezpečuje IZS.

Podľa dikcie zákona sa pod pojmom IZS rozumie záchranný systém, ktorý zabezpečí predovšetkým rýchlu informovanosť, aktivizáciu a efektívne využívanie a koordináciu síl a prostriedkov záchranných subjektov pri poskytovaní bezodkladnej pomoci v tiesni, čo obvykle znamená, že je ohrozený život, zdravie a majetok alebo životné prostredie alebo ak hrozí nebezpečenstvo vzniku mimoriadnej udalosti resp. počas mimoriadnej udalosti.

Cieľom IZS je, aby pri ohrození života, zdravia alebo majetku postihnutý neodkladne a bez omeškania dostal nevyhnutnú a odbornú pomoc.

V integrovanom záchrannom systéme pôsobia základné záchranné zložky, medzi ktoré patria HaZZ, poskytovatelia ZSS, kontrolné chemické laboratória civilnej ochrany, Horská záchranná služba a Banská záchranná služba. Osobitné postavenie v rámci IZS majú útvary Policajného zboru, ktoré sa podieľajú na poskytovaní bezodkladnej pomoci v tiesni v rozsahu úloh Policajného zboru. V rámci IZS pôsobia aj právnické osoby (ďalej iba PO), občianske združenia a organizácie, ktoré sa zaoberajú poskytovaním pomoci, záchrannými činnosťami alebo humanitnou činnosťou ako ostatné záchranné zložky.

Základom organizačnej infraštruktúry IZS sú koordinačné strediská IZS zriadené na obvodných úradoch (ďalej iba OÚ) v sídle kraja od 1. júla 2003. Ich prioritnou úlohou je koordinácia činností účastníkov IZS pri poskytovaní pomoci v tiesni pôsobiacich v územnej pôsobnosti kraja. Na ten účel je na koordinačných strediskách IZS, v súlade s rozhodnutím

Európskeho parlamentu a Rady 91/396/ES zriadené jednotné európske číslo tiesňového volania "112". Zriadením čísla tiesňového volania "112" sa používanie doteraz platných čísel tiesňového volania 150, 155 a 158 neruší.

Činnosť koordinačných stredísk IZS personálne zabezpečujú operátori - zástupcovia HaZZ, ZZS a zamestnanci OÚ v sídle kraja. Z technického hľadiska sú vybavené komplexným komunikačným a informačným systémom umožňujúcim spracovanie tiesňového volania vrátane identifikácie a lokalizácie volajúceho. Odborná pripravenosť operátorov koordinačných stredísk IZS je orientovaná tak, aby boli schopní zabezpečiť pre postihnutých adekvátnu odbornú a najmä rýchlu pomoc. [9]

1.1 Legislatíva IZS v Slovenskej republike

Národná rada Slovenskej republiky (ďalej iba NR SR) schválila 15. januára zákon č.129/2002 Z.z. o IZS. Tento zákon upravuje organizáciu IZS, pôsobnosť a úlohy orgánov štátnej správy a záchranných zložiek v rámci IZS, práva a povinnosti obcí a iných PO, fyzických osôb (ďalej iba FO) oprávnených na podnikanie a ostatných FO pri koordinácii činností súvisiacich s poskytovaním pomoci, ak je bezprostredne ohrozený život, zdravie, majetok alebo životné prostredie.

Na základe § 5 zákona krajský úrad koordinuje a metodicky riadi plnenie úloh IZS na území kraja a na tieto účely, okrem iného, zriaďuje koordinačné stredisko IZS a utvára technické podmienky na činnosť koordinačného strediska IZS.

Tento zákon upravuje organizáciu IZS, pôsobnosť a úlohy orgánov štátnej správy a záchranných zložiek v rámci IZS, práva a povinnosti obcí a iných PO, FO oprávnených na podnikanie a ostatných FO pri koordinácii činností súvisiacich s poskytovaním pomoci, ak je bezprostredne ohrozený život, zdravie, majetok alebo životné prostredie. [4]

V integrovanom záchrannom systéme pôsobia:

- základné záchranné zložky,
- ostatné záchranné zložky.

Základné záchranné zložky sú:

- Hasičský a záchranný zbor,
- poskytovatelia záchrannej zdravotnej služby,
- kontrolné chemické laboratóriá civilnej ochrany,
- Horská záchranná služba,
- Banská záchranná služba.
- útvary Policajného zboru

Ostatné záchranné zložky:

- Armáda Slovenskej republiky,
- obecné (mestské) hasičské zbory,
- závodné hasičské útvary,
- závodné hasičské zbory,
- pracoviská vykonávajúce štátny dozor alebo činnosti podľa osobitných predpisov,
- jednotky civilnej ochrany,
- obecná polícia,
- útvary Železničnej polície,
- Slovenský Červený kríž,
- iné PO a FO, ktorých predmetom činnosti je poskytovanie pomoci pri ochrane života, zdravia a majetku. [9]

1.2 Účast' právnických osôb, fyzických osôb oprávnených na podnikanie a ostatných fyzických osôb v integrovanom záchrannom systéme

V rámci IZS sa na poskytovaní pomoci v tiesni podieľajú aj ďalšie PO, FO oprávnené na podnikanie a ostatné FO formou vecného plnenia alebo osobnej pomoci.

Právnické osoby a fyzické osoby oprávnené na podnikanie sú povinné koordináčnemu stredisku na jeho vyžiadanie poskytnúť potrebné údaje o svojich silách a prostriedkoch využitelných na poskytnutie pomoci v tiesni.

Právnické osoby a fyzické osoby, ktoré prevádzkujú rozhlasové a televízne vysielanie, sú povinné na požiadanie koordináčného strediska bezplatne uverejniť informáciu o tiesni a o opatreniach súvisiacich s poskytovaním pomoci v tiesni. [9]

1.3 Riadenie a koordinácia činností záchranných zložiek integrovaného záchranného systému na mieste zásahu

Na mieste zásahu riadi a koordinuje činnosť záchranných zložiek IZS veliteľ zásahu z HaZZ (ďalej len "veliteľ zásahu"). V horských oblastiach pri záchranej činnosti podľa osobitného predpisu 12) vedúci zásahu z Horskej záchranej služby.

Ak nezasahuje HaZZ na mieste zásahu, riadi a koordinuje činnosť záchranných zložiek IZS veliteľ alebo vedúci jednotky tej záchranej zložky IZS, ktorého určí príslušné koordináčne stredisko (ďalej len "oprávnená osoba"), v prípade pátrania po lietadlách alebo poskytovania pomoci pri leteckej nehode orgán zodpovedný za pátranie po lietadlách a záchranu ľudských životov.

Veliteľ zásahu alebo oprávnená osoba nezasahuje do odborných činností iných záchranných zložiek IZS.

Ak si to situácia na mieste zásahu vyžaduje, zriaďuje si veliteľ zásahu alebo oprávnená osoba štáb ako svoj poradný orgán zložený zo zástupcov zasahujúcich záchranných zložiek IZS. Fyzické osoby, ktoré sa nachádzajú na mieste zásahu, sú povinné podriaďiť sa rozhodnutiam a príkazom veliteľa zásahu alebo oprávnenej osoby, ako aj strpieť úkony, ktoré súvisia s výkonom činnosti záchranných zložiek IZS pri zásahu.

Veliteľ zásahu alebo oprávnená osoba si môže vyžiadať na zásah ďalšie záchranné zložky IZS alebo požiadať o pomoc (§ 13 ods. 1) PO, FO oprávnené na podnikanie a ostatné FO, ktoré majú technické prostriedky na poskytnutie požadovanej pomoci. [9]

1.4 Osobná pomoc a vecné plnenie

Každý je povinný pri zásahu na výzvu veliteľa zásahu, oprávnenej osoby alebo operačného strediska tiesňového volania poskytnúť pomoc, ktorá spočíva v osobnej pomoci alebo inej pomoci potrebnej na záchranu života, zdravia alebo majetku, vo vecnom plnení potrebnom na záchranu života, zdravia alebo majetku. Bezprostredne po zásahu je veliteľ zásahu alebo oprávnená osoba povinná vystaviť na žiadosť osoby, ktorá poskytla pomoc podľa odseku 1, písomné potvrdenie o poskytnutí pomoci.

Pri požiadaní o osobnú pomoc a pri ukladaní vecných plnení treba prihliadať na to, aby sa tým neohrozila výživa toho, kto osobnú pomoc alebo vec poskytol, prípadne výživa jeho rodiny, alebo aby sa neohrozil chod jeho podnikateľskej činnosti. Vyňatie z povinnosti poskytnúť osobnú pomoc a vecné plnenie Povinnosť poskytnúť osobnú pomoc a vecné plnenie podľa § 13 sa nevzťahuje na:

- vojakov ozbrojených síl, príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže a Železničnej polície, ak by poskytnutím osobnej pomoci alebo vecného plnenia bol ohrozený výkon ich služby,
- zamestnancov PO a FO oprávnenej na podnikanie vo verejnej hromadnej doprave, v energetike, pôšt a telekomunikácií, ak by poskytnutie osobnej pomoci alebo vecného plnenia mohlo mať za následok vážne ohrozenie zdravia, života a majetku iných osôb, závažnú poruchu prevádzky alebo iný závažný následok,
- zamestnancov PO a osoby oprávnenej na podnikanie v oblasti zdravotníctva, ak by poskytnutím osobnej pomoci alebo vecného plnenia bolo vážne ohrozené plnenie úloh podľa osobitných predpisov, alebo plnenie úloh pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti,
- osoby telesne alebo duševne nespôsobilé, osoby mladšie ako 18 rokov, tehotné ženy a zamestnancov cudzích zastupiteľských úradov,
- osobnú pomoc alebo vecné plnenie nie je povinný poskytnúť ten, kto by tým ohrozil život alebo zdravie vlastné alebo inej osoby. [4]

1.5 Financovanie integrovaného záchranného systému

Výdavky na IZS sa financujú zo štátneho rozpočtu prostredníctvom rozpočtovej kapitoly ministerstva.

Výdavkami IZS sú výdavky súvisiace s:

- budovaním a zabezpečovaním činnosti koordinačných stredísk,
- vykonávaním odbornej prípravy záchranných zložiek IZS,
- telekomunikačným prepojením koordinačných stredísk s operačnými strediskami tiesňového volania,
- náhradou výdavkov a škôd podľa tohto zákona. [11]

1.6 Sily a prostriedky integrovaného záchranného systému

Základnou súčasťou síl a prostriedkov krízového manažmentu, ktoré sú využívané na odstraňovanie prevažnej väčšiny negatívnych následkov krízových javov sú:

- jednotky požiarnej ochrany,
- posádky vozidiel záchrannej služby,
- hliadky policajného zboru.

V IZS pôsobia orgány, inštitúcie a výkonné prvky, ktoré je možno začleniť do štyroch základných úrovní korešpondujúcich s verejným usporiadaním SR:

- celoštátna úroveň,
- úroveň kraja (vyššieho územného celku),
- úroveň územného obvodu,
- miestna úroveň.

V IZS pôsobia:

- Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky,
- Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky,
- krajské úrady,

- záchranné složky. [4]

1.7 Pôsobnosti

Zákon o civilnej ochrane obyvateľstva č. 42/1994 Z. z. v znení neskorších predpisov, úplne znenie zákona NR SR č. 444/2006 Z. z. Účelom tohto zákona je upraviť podmienky na účinnú ochranu života, zdravia a majetku pred následkami mimoriadnej udalosti (ďalej iba MU).

Pôsobnosť obce §15 - vyhlasuje a odvoláva mimoriadnu situáciu a ustanovuje režim života obyvateľstva na území obce v prípade vzniku MU a neodkladne o tom informuje obvodný OÚ. Riadi záchranné práce, ak nepatria do pôsobnosti orgánov štátnej správy, PO alebo FO podnikateľov na území obce.

Pôsobnosť OÚ §14 - vyhlasuje a odvoláva mimoriadnu situáciu vo svojom územnom obvode. Obvodný úrad riadi záchranné práce, ak nepatria do pôsobnosti iných orgánov štátnej správy, PO, FO podnikateľov alebo obcí. Prednosta OÚ je oprávnený ukladať úlohy a vydávať príkazy vedúcim iných štátnych orgánov, starostom obcí, štatutárnym orgánom PO a FO vo svojom územnom obvode súvisiace s riadením záchranných prác.

Pôsobnosť OÚ v sídle kraja §13 - vyhlasuje a odvoláva mimoriadnu situáciu na území kraja, ak rozsah MU presahuje územný obvod OÚ, a neodkladne vyžaduje prostredníctvom ministerstva vnútra vyhlásenie mimoriadnej situácie, ak rozsah mimoriadnej udalosti presahuje jeho územný obvod. Riadi záchranné práce, ak ich rozsah presahuje územný obvod OÚ. Prednosta krajského úradu je oprávnený ukladať úlohy a vydávať príkazy prednostom OÚ, vedúcim iných štátnych orgánov a starostom obcí vo svojom územnom obvode súvisiace s riadením záchranných prác. [9]

1.8 Legislatíva bezpečnostného systému Slovenskej republiky

Slovenská republika má po legislatívnej stránke vytvorený východiskový rámec jednotného systému riadenia bezpečnostného systému:

- Ústavný zákon č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu,
- Zákon č. 319/2002 Z. z. o obrane SR,

- Zákon č. 321/2002 Z. z. o ozbrojených silách SR,
- Zákon č. 320/2002 Z. z. o brannej povinnosti,
- Zákon č. 387/2002 Z. z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu,
- Zákon NR SR č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva,
- Zákon č. 129/2002 Z. z. o integrovanom záchrannom systéme,
- Zákon č. 414/2002 Z. z. o hospodárskej mobilizácii,
- Zákon NR SR č. 82/1994 Z. z. o štátnych hmotných rezervách. [4]

1.9 Krízová situácia

Podľa ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. je obdobie, počas ktorého je bezprostredne ohrozená alebo narušená bezpečnosť štátu a ústavné orgány môžu po splnení podmienok ustanovených v tomto ústavnom zákone na jej riešenie vypovedať vojnu, vyhlásiť vojnový stav alebo výnimočný stav, alebo núdzový stav.

Podľa zákona č. 387/2002 Z. z. je obdobie mimo času vojny a vojnového stavu, počas ktorého je bezprostredne ohrozená alebo narušená bezpečnosť štátu a ústavné orgány môžu po splnení podmienok ustanovených v ústavnom zákone alebo osobitnom zákone na jej riešenie vyhlásiť výnimočný stav, núdzový stav alebo mimoriadnu situáciu. [8]

1.9.1 Vyhlasovanie stavov a mimoriadnej situácie v Slovenskej republike

Mimoriadnu situáciu vyhlasuje podľa zákona č. 42/1994 Z. z., starosta obce, prednosta okresného úradu, prednosta krajského úradu, vláda SR v období reálnej hrozby vzniku MU alebo v období pôsobenia následkov MU na život, zdravie alebo majetok, počas ktorej sa vykonávajú opatrenia na znižovanie rizík alebo postupy a činnosti na odstránenie následkov MU. Mimoriadnou udalosťou sa pri tom rozumie živelná pohroma, nežiaduce uvoľnenie kumulovaných energií alebo hmôt v dôsledku pôsobenia prírodných síl. Havária je spôsobená odchýlkou od ustáleného prevádzkového stavu, v dôsledku čoho uniknú nebezpečné látky alebo pôsobia iné ničivé faktory, ovplyvňujúce život, zdravie alebo majetok. Pri katastrofe narastajú a kumulujú účinky ničivých faktorov v dôsledku živej pohromy a havárie.

Núdzový stav vyhlasuje vláda SR (len na postihnutom alebo bezprostredne ohrozenom území a na nevyhnutný čas, najdlhšie na 90 dní) v období, keď došlo alebo bezprostredne hrozí, že dôjde k ohrozeniu života a zdravia osôb, životného prostredia alebo k ohrozeniu značných majetkových hodnôt v dôsledku živeľnej pohromy, katastrofy, priemyselnej, dopravnej alebo prevádzkovej havárie.

Výnimočný stav vyhlasuje prezident republiky na návrh vlády SR (len na postihnutom alebo bezprostredne ohrozenom území a na nevyhnutný čas, najdlhšie na 60 dní) len za podmienky, že došlo alebo bezprostredne hrozí, že dôjde k teroristickému útoku, k rozsiahlym pouličným nepokojom spojeným s útokmi na orgány verejnej moci, drancovaním obchodov a skladov alebo inými hromadnými útokmi na majetok, alebo dôjde k inému hromadnému protiprávnemu konaniu, ktoré svojím rozsahom alebo následkami podstatne ohrozuje alebo narušuje verejný poriadok a bezpečnosť štátu, ak ho nemožno odvrátiť činnosťou orgánov verejnej moci a ak je znemožnené účinné použitie zákonných prostriedkov.

Vojnový stav vyhlasuje prezident republiky na návrh vlády SR (na celom území SR) len za podmienky, že SR bezprostredne hrozí vypovedanie vojny alebo bezprostredne hrozí napadnutie cudzou mocou bez vypovedania vojny.

Vypovedanie vojny vyhlasuje prezident republiky na základe rozhodnutia NR SR len za podmienky, že SR je napadnutá cudzou mocou, ktorá jej vypovedala vojnu alebo ktorá bez vypovedania vojny narušila jej bezpečnosť, alebo za podmienky, že vypovedaním vojny Slovenská republika plní záväzky vyplývajúce z členstva v organizácii vzájomnej kolektívnej bezpečnosti alebo medzinárodnej zmluvy o spoločnej obrane proti napadnutiu. [9]

V riešení situácie, záchranných, lokalizačných a likvidačných prác, pri mimoriadnych udalostiach vychádzame zo:

Úplného znenia zákona Národnej rady Slovenskej republiky z 27. januára 1994 č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva, ako vyplýva zo zmien a doplnení vykonaných zákonom NR SR zo 4. júla 1966 č. 222/1996 Z. z. zákonom zo 7. apríla 1988 č. 117/1998 Z. z., zákonom zo 14. júna 2001 č. 252/2001 Z. z., zákonom z 20. septembra 2001 č. 416 Z. z. a zákonom z 20. marca 2002 č. 261 Z. z. [4]

2 ROZBOR SÍL A PROSTRIEDKOV ZÁKLADNÝCH ZLOŽIEK INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU

Integrovaný záchranný systém má snahu stať sa účinným nástrojom v boji proti negatívnym dôsledkom všetkých krízových javov. I keď dôraz kladie na vykonávanie preventívnych opatrení, ako aj na analýzu možného priebehu a vývoja kríz, jeho sily a prostriedky sú predurčené hlavne na okamžitý zásah. V prípade vzniku krízy (MU) musia byť prvky IZS schopné zasiahnuť:

okamžite a na konkrétnom mieste:

- hneď po obdržaní informácie o vzniku krízového javu,
- v akomkoľvek prostredí (osídlené oblasti, voľná príroda, výrobné komplexy, nebezpečné prostredie atď.).

s potrebnou kapacitou ľudí a techniky:

- prostredníctvom systému pohotovostnej služby (nutné prostriedky sú trvalo pohotové a pripravené zasiahnuť),
- následným vyrozumením doplnkových síl a ich dopravením do priestoru vzniku krízového javu.

s potrebnou technológiou:

- podľa druhu a charakteru krízového javu,
- podľa rozsahu negatívnych dôsledkov na ľudí, životné prostredie a materiálne hodnoty.

s kompetenciami umožňujúcimi zásah v akomkoľvek prostredí:

- v objektoch FO alebo PO,
- v priestore s osobitným režimom (objekty ozbrojených síl atď.). [11]

2.1 Hasičský a záchranný zbor Slovenskej republiky – okresné riaditeľstvo Považská Bystrica

Hasičský a záchranný zbor (ďalej iba HaZZ):

- plní úlohy štátnej správy na úseku ochrany pred požiarmi,
- vykonáva štátny požiarny dozor,
- plní úlohy pri zdolávaní požiarov, pri poskytovaní pomoci a vykonávaní záchranných prác pri haváriách, živelných pohromách a iných MU a pri ochrane životného prostredia,
- poskytuje pomoc pri ohrození života a zdravia FO, majetku PO a FO,
- vykonáva záchranné práce pri núdzovom odstraňovaní stavieb a ľadových bariér,
- zabezpečuje jednotné uplatňovanie technických požiadaviek protipožiarnej bezpečnosti, posudzovania zhody a vykonávanie dohľadu nad výrobkami,
- plní úlohy v oblasti výchovy, vzdelávania a odbornej prípravy na úseku ochrany pred požiarmi a v oblasti preventívno-výchovného pôsobenia,
- plní úlohy na úseku materiálneho vybavenia a technického zabezpečenia súvisiace s vykonávaním činností zboru.

Hasičský a záchranný zbor sa podieľa:

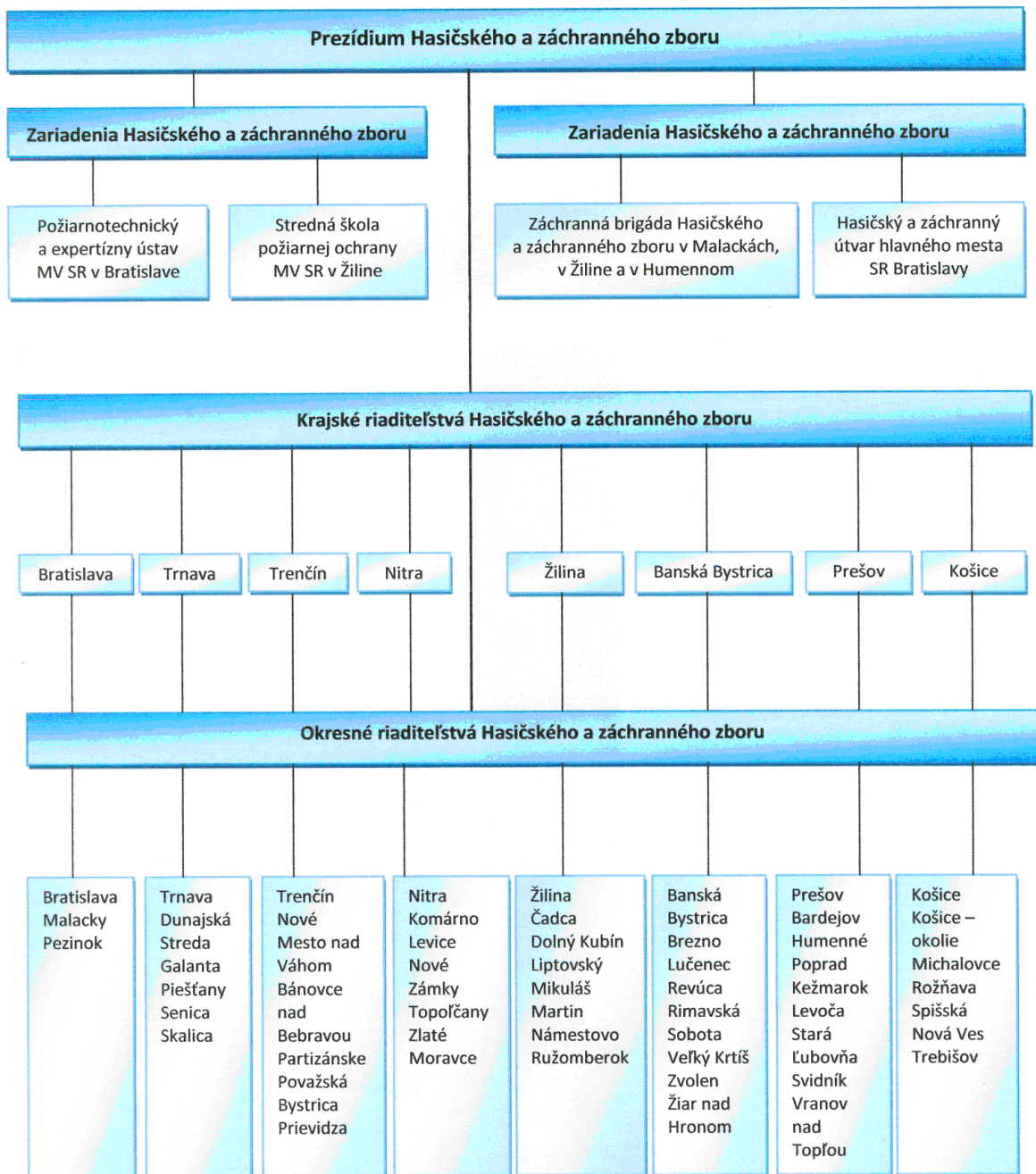
- na plnení úloh pri poskytovaní predlekárskej pomoci a na odsune ranených a chorých najmä pri požiaroch, haváriách, živelných pohromách a iných MU,
- na zabezpečovaní núdzového zásobovania a núdzového ubytovania obyvateľstva a na poskytovaní humanitárnej pomoci,
- na likvidácii ohnisk nákaz zvierat,
- aj na plnení úloh IZS, civilnej ochrany, pri príprave na obranu štátu a úloh súvisiacich s mobilizačnými prípravami,
- na plnení úloh vedecko-technického rozvoja na úseku ochrany pred požiarmi.

Pri plnení svojich úloh HaZZ spolupracuje so štátnymi orgánmi, s orgánmi samosprávy, PO, občianskymi združeniami a s FO. Hasičský a záchranný zbor spolupracuje pri riešení otázok na úseku ochrany pred požiarmi s príslušnými orgánmi iných štátov a s medzinárodnými organizáciami. Pomoc iným štátom poskytuje HaZZ v rozsahu medzinárodných zmlúv, ktorými je SR viazaná.

Hasičský a záchranný zbor tvoria:

- prezídium,
- 8 krajských riaditeľstiev,
- 51 okresných riaditeľstiev,
- Hasičský a záchranný útvar hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy,
- 5 zariadení,
- pracoviská. [9]

Organizačné členenie HaZZ je znázornené v obrázku č.1.

Obr. č.1: Organizačné členenie HaZZ SR [9]

2.2 Legislatíva v hasičskom a záchrannom zbore

Základnými právnymi predpismi na úseku ochrany pred požiarmi a v oblasti úpravy služobného pomeru príslušníka HaZZ sú:

- zákon č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarmi v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 315/2001 Z. z. o HaZZ v znení neskorších predpisov, ktoré nadobudli účinnosť 1. apríla 2002 a nahradili doposiaľ účinný zákon Slovenskej národnej rady č. 126/1985 Zb. o požiarnej ochrane v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarmi v znení neskorších predpisov (zákon č. 438/2002 Z. z., zákon č. 215/2004 Z. z., zákon č. 347/2004 Z. z., zákon č. 562/2005 Z. z., zákon č. 519/2007 Z. z.), upravuje podmienky na ochranu života a zdravia FO, majetku a ŽP pred požiarmi a ustanovuje pôsobnosť orgánov štátnej správy a obcí na úseku ochrany pred požiarmi. Predmetom úpravy sú aj úlohy hasičských jednotiek pri vykonávaní záchranných prác pri požiaroch, živelných pohromách a iných MU. Tento zákon ďalej upravuje aj povinnosti orgánov štátnej správy a ďalších ústredných orgánov, obcí, PO, podnikajúcich FO a FO na úseku ochrany pred požiarmi, druhy hasičských jednotiek, ich zriaďovanie a povinnosti pri zdolávaní požiarov a vykonávaní záchranných prác, úlohy Dobrovoľnej požiarnej ochrany SR a iných občianskych združení na úseku ochrany pred požiarmi, ako aj sankcie za porušovanie povinností vyplývajúcich z predpisov o ochrane pred požiarmi.

Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 314/2001 Z. z. (v súčasnosti po medzirezortnom pripomienkovom konaní) podrobnejšie upravuje a dopĺňa nové práva a povinnosti PO a FO vlastníacich byty a lesné pozemky na úseku ochrany pred požiarmi, ako aj niektoré ustanovenia, ktorých zmeny vyplynuli z aplikácie tohto zákona v praxi. Novelou sa ďalej upravujú niektoré splnomocňovacie ustanovenia na vydávanie všeobecne záväzných právnych predpisov tak, aby bolo možné v uvedených predpisoch presnejšie rozpracovať jednotlivé povinnosti na úseku ochrany pred požiarmi. Navrhovanou novelou sa tiež upravuje postup pri overovaní vedomostí a vydávaní osvedčení o odbornej spôsobilosti na úseku ochrany pred požiarmi vrátane rozšírenia okruhu osôb s odbornou spôsobilosťou, ktorým je umožnené vydať osvedčenie o odbornej spôsobilosti na základe absolvovania strednej ško-

ly alebo vysokej školy so študijným zameraním požiarne ochrana alebo na základe odchodu príslušníka HaZZ zo služobného pomeru.

Zákon č. 315/2001 Z. z. o HaZZ v znení neskorších predpisov (zákon č. 491/2006 Z. z., zákon č. 327/2007 Z. z., zákon č. 330/2007 Z. z., zákon č. 519/2007 Z. z.) upravuje zriadenie, postavenie, úlohy, organizáciu a riadenie HaZZ, ktorý nahradil Zbor požiarnej ochrany. Tento zákon upravuje aj štátnu službu príslušníka HaZZ, ktorá sa vykonáva v služobnom pomere, ako aj právne vzťahy, ktoré súvisia so vznikom, zmenami a so skončením služobného pomeru príslušníka HaZZ.

Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 315/2001 Z. z. a dopĺňa zákon č. 328/2002 Z. z. je v súčasnosti po medzirezortnom pripomienkovom konaní. Cieľom návrhu zákona je najmä:

- upraviť systém odmeňovania príslušníkov HaZZ a príslušníkov Horskej záchranej služby tak, aby i finančne zohľadnil fyzickú náročnosť a psychickú náročnosť výkonu štátnej služby a zároveň, aby pôsobil i motivačne pri prijímaní uchádzačov o štátnu službu,
- v súlade s potrebami praxe doplniť platný zákon o podrobnejšiu úpravu výkonu štátnej služby príslušníčok a náhrady škody,
- zjednodušiť prijímanie uchádzačov o štátnu službu v HaZZ a Horskej záchranej službe,
- novo upraviť podmienky vzdelania ako predpoklad pre vymenovanie do hodnosti, aby pôsobili ako motivačný faktor nielen pre uchádzačov o štátnu službu, ale aj pre príslušníkov v štátnej službe. [4]

2.3 Hasičské jednotky

Zdolávanie požiarov, činnosti spojené so záchrannými prácami pri živelných pohromách a iných MU vykonávajú hasičské jednotky. [3]

2.3.1 Druhy hasičských jednotiek a ich organizácia

Hasičský a záchranný zbor je zložený z príslušníkov, ktorí vykonávajú činnosti v týchto jednotkách ako svoje zamestnanie a je zriadený zákonom č. 315/2001 Z. z. o HaZZ. [4]

Závodný hasičský útvar je zložený zo zamestnancov PO alebo FO podnikateľa, ktorí vykonávajú činnosti v týchto jednotkách ako svoje zamestnanie.

Závodný hasičský zbor je zložený zo zamestnancov PO alebo FO – podnikateľa, ktorí sú členmi v týchto jednotkách a činnosti nevykonávajú ako svoje zamestnanie, ale ako vedľajšiu pracovnú úlohu, ktorej sa prednostne venujú pri vyhlásení poplachu. Obecný hasičský útvar je zložený zo zamestnancov obce, ktorí vykonávajú činnosti v týchto jednotkách ako svoje zamestnanie. Obecný hasičský zbor je zložený z FO, ktoré nevykonávajú činnosti v týchto jednotkách ako svoje zamestnanie. V obecnom hasičskom zbore sú to spravidla členovia Dobrovoľnej požiarnej ochrany.

Základnou organizačnou zložkou hasičskej jednotky je družstvo. Družstvo tvorí veliteľ a ďalšie tri osoby až osem osôb. Čatu tvoria dve alebo tri hasičské družstvá.

Na nepretržitý príjem hlásení o vzniku požiarov, živelných pohrôm a iných MU sa zriaďuje ohlasovňa požiarov, v mestskom HaZZ, v závodnom hasičskom útvere alebo v závodnom hasičskom zbore PO alebo FO-podnikateľa, ak sa nezriaďuje operačné pracovisko, v obci (meste). Závodný hasičský útvar môže zriadiť operačné pracovisko, ktoré plní funkciu ohlasovne požiarov.

Nepretržitý výkon služby sa organizuje na zmeny. Zmenu tvoria zamestnanci zaradení na operačnom pracovisku alebo v ohlasovni požiarov a najmenej jedného družstva. Striedanie zmien sa vykonáva za súčasnej prítomnosti zamestnancov, ktorí službu končia a ktorí do služby nastupujú. Pri striedaní zmien si zamestnanci vzájomne odovzdávajú nedokončené úlohy, hasičskú techniku, vecné prostriedky hasičskej jednotky a ďalšie prostriedky určené na výkon služby. Zamestnanci vykonávajú službu v zmene podľa organizačného zaradenia určeného rozpisom služieb.

Medzi základné úlohy hasičskej jednotky patrí najmä:

- záchrana osôb ohrozených požiarom a zdoľávanie požiarov,
- záchrana zvierat a majetku ohrozených požiarom,
- vykonávanie záchranných prác pri živelných pohromách, poskytovanie pomoci podľa svojich technických možností a odbornej kvalifikácie pri bezprostrednom ohrození života pri nehodách a iných MU,
- zabezpečenie akcieschopnosti hasičskej jednotky a jej vecných prostriedkov,
- vykonávanie v určenom rozsahu odbornú prípravu svojich zamestnancov a členov.

Ako odborné služby hasičskej jednotky sa zriaďujú strojná služba, protiplynová služba a spojovacia služba, v mestskom HaZZ sa zriaďuje aj hasičská záchranná služba a povodňová záchranná služba. [9]

2.4 Odborné služby

Logistickým zabezpečením zásahovej činnosti hasičských jednotiek sa venuje oddelenie odborných služieb, kde prioritnou úlohou (vzhľadom na stále pribúdajúce a čoraz náročnejšie zásahy) bude prebudovanie protiplynovej služby na chemickú a plynovú službu s novými presne zadefinovanými úlohami. [9]

2.4.1 Hasičská záchranná služba

Hasičská záchranná služba vykonáva záchranu a poskytuje pomoc vtedy, ak je ohrozený život alebo zdravie osôb, alebo životné prostredie a na záchranu je potrebná osobitná odborná pripravenosť a vybavenie.

Hasičská záchranná služba:

- vyslobodzuje a zachraňuje osoby pri požiaroch, živelných pohromách, dopravných nehodách, haváriách a pri iných MU,

- zachraňuje osoby z výšok a z voľných hĺbok a z ťažko prístupných terénov s použitím horolezeckej, speleologickej, špeciálnej, leteckej alebo zásahovej špeciálnej techniky,
- vyslobodzuje osoby zo závalov a tesných priestorov,
- poskytuje predlekársku pomoc postihnutým osobám na mieste zásahu,
- vykonáva zásahy pri haváriách s únikom nebezpečných látok podľa svojho technického vybavenia.

Hasičská záchranná služba okrem úloh uvedených v odseku 2 vykonáva:

- predkladá návrhy na obnovu a dopĺňanie prostriedkov hasičskej záchrannej služby,
  - vykonáva odbornú prípravu používateľov prostriedkov hasičskej záchrannej služby.
- [9]

2.4.2 Spojovacia služba

1. Základné úlohy spojovacej služby a zásady jej organizácie upravuje osobitný predpis.
2. Spojovacia služba plní ďalej tieto úlohy:
  - zabezpečuje nepretržitý príjem hlásení o požiaroch, živelných pohromách, nehodách a o iných MU,
  - operatívne povoláva jednotky požiarnej ochrany pri nasadení síl a prostriedkov v prípade veľkých a zložitých zásahov,
  - zabezpečuje operatívne spojenie počas výjazdu a na mieste zásahu medzi všetkými druhmi jednotiek požiarnej ochrany a ostatnými zložkami, ktoré sa zúčastňujú na zásahu alebo výkonu záchranných prác,
  - zabezpečuje operatívne a nepretržité spojenie v rámci Hasičského a záchranného zboru a medzi ďalšími jednotkami požiarnej ochrany,

- spolupracuje pri tvorbe a využívaní informačného systému,
- vedie dokumentáciu spojovacej služby. [9]

Pôsobnosť:

- prezídium HaZZ Ministerstva vnútra SR (ďalej len Prezídium HaZZ) spolupracuje s Telekomunikačným úradom SR pri využívaní frekvenčného pásma 160 MHz prideleného pre požiarnu ochranu. Vydáva stanovisko k žiadostiam predkladaných na Telekomunikačný úrad SR o vydanie povolenia na zriaďovanie, prevádzkovanie, ako aj pridelenie volacích značiek pre rádiové zariadenia HaZZ, Hasičského a záchranného útvaru hl. mesta Bratislavy (ďalej len HaZÚ), ako aj pre závodné hasičské útvary, dobrovoľné verejné a závodné hasičské zbory. Ďalej riadi a vykonáva kontrolu výkonu spojovacej služby v HaZZ a odborne usmerňuje výkon spojovacej služby v ostatných JPO,
- krajské riaditeľstvo HaZZ (ďalej len KR HaZZ) riadi a vykonáva kontrolu výkonu spojovacej služby v jednotkách zriadených okresnými riaditeľstvami a koordinuje zabezpečovanie základných úloh spojovacej služby JPO na území kraja,
- okresné riaditeľstvo HaZZ (ďalej len OR HaZZ) riadi a vykonáva kontrolu výkonu spojovacej služby vo vlastnej jednotke a vo vymedzenom rozsahu odborne usmerňuje výkon spojovacej služby v ostatných JPO vo svojom územnom obvode.

Organizácia spojenia

- v Hasičskom a záchrannom zbore sa organizuje spojenie na každom stupni riadenia. Na plnenie týchto úloh Prezídium HaZZ, KR HaZZ a OR HaZZ zriaďuje operačné stredisko a Záchranné brigády HaZZ operačné pracovisko. Zároveň určuje zodpovedné osoby (spravidla technik spojovacej služby) za plnenie úloh na tomto úseku,
- operačné strediská (pracoviská) plnia základné úlohy spojovacej služby, prijímajú hlásenia o vzniknutých udalostiach, správy a požiadavky súvisiace s poskytovaním pomoci, vyhlasujú požiarny poplach a plnia ďalšie úlohy vyplývajúce z vedenia do-

kumentácie spojovacej služby. Operačné strediská plnia úlohu ohlasovne požiarov a musia byť označené tabuľkou s nápisom „OHLASOVŇA POŽIAROV”,

- na nepretržitý príjem správ a informácií o vzniku požiarov, nehôd, živelných pohrôm a iných MU sú na spojovacom pracovisku hlavnej požiarnej stanice zavedené minimálne dve linky tiesňového volania verejnej telefónnej siete s číslom 112 a 150. [9]

2.4.3 Protiplynová služba

V hasičských jednotkách sa pre ochranu príslušníkov, pracovníkov alebo členov používajú počas vykonávania zásahu rôzne ochranné prostriedky. Odborná protiplynová služba v určenom rozsahu:

- vykonáva chemickú analýzu ovzdušia z hľadiska koncentrácie nebezpečných látok a určenia druhu nebezpečenstva v zásahovom priestore a vedenie dokumentácie súvisiacej s tým, tam, kde sú vytvorené podmienky, aj meranie ionizujúceho žiarenia a toku sálavého tepla,
- navrhuje spôsob a rozsah ochrany zamestnancov a členov pri ich nasadení v nedýchatelnom a zdraví škodlivom prostredí,
- určuje pracovné postupy pri manipulácii s chemickými, rádioaktívnymi a biologickými nebezpečnými látkami pri ochrane ŽP,
- vykonáva chemickú a radiačnú dekontamináciu hasičskej techniky a vecných prostriedkov po skončení zásahu, ako aj osobných ochranných pracovných prostriedkov použitých zamestnancami v prostredí s výskytom nebezpečnej látky a opätovnú kontrolu funkčnej schopnosti použitých prostriedkov protiplynovej služby,
- plánuje a vykonáva údržbu, opravu a kontrolu prostriedkov protiplynovej služby,
- vedie dokumentáciu a evidenciu o používaní, prevádzke, údržbe, opravách a o kontrole prostriedkov protiplynovej služby. Zásady organizácie výkonu protiplynovej služby a organizovanie odbornej prípravy a výcviku s prostriedkami protiplynovej služby ustanovuje vyhláška Ministerstva vnútra SR č. 611/2006 Z. z. o hasičských jednotkách, ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 314/2001 Z. z.

o ochrane pred požiarmi v znení neskorších predpisov týkajúce sa hasičských jednotiek. [9]

2.4.4 Povodňová záchranná služba

Povodňová záchranná služba vykonáva záchranné práce počas povodní, nehôd a iných MU na vodnej ploche, a to najmä:

- evakuáciu osôb, zvierat a majetku z oblastí ohrozených záplavami,
- záchranu osôb, zvierat a majetku v zaplavenom území,
- záchranu osôb pri nehodách a haváriách na vodných plochách,
- odstraňovanie zátarás a prekážok na tokoch, ktoré spôsobujú záplavy,
- čerpanie vody zo zaplavených domov, objektov a studní,
- poskytovanie pomoci správcom vodných tokov pri spevňovaní ochranných hrádzi, ak je ohrozená ich stabilita,
- vykonávanie potápačských prác zameraných na záchranu osôb, majetku, ako aj na vyhľadávanie nezvestných osôb.

Povodňová záchranná služba okrem úloh podľa odseku 1:

- plánuje a vykonáva údržbu, opravy a kontrolu technických prostriedkov povodňovej záchrannej služby a zabezpečovanie ich akcieschopnosti,
- predkladá návrhy na obnovu a dopĺňanie prostriedkov povodňovej záchrannej služby,
- vykonáva odbornú prípravu používateľov prostriedkov povodňovej záchrannej služby. [9]

2.4.5 Strojná služba

Strojná služba zabezpečuje akcieschopnosť hasičskej techniky a vecných prostriedkov a po odbornej stránke sa podieľa na preberaní hasičskej techniky určenej na výkon strojnej

služby vrátane súvisiacej dokumentácie. Plnenie úloh strojnej služby zabezpečujú príslušníci určení na túto činnosť organizačným poriadkom OR HaZZ v rozsahu svojej pracovnej náplne. [9]

2.5 Krajské riaditeľstvo policajného zboru v Trenčíne – Okresné riaditeľstvo policajného zboru v Považskej Bystrici

Policajný zbor:

- spolupôsobí pri ochrane základných práv a slobôd, najmä pri ochrane života, zdravia, osobnej slobody a bezpečnosti osôb a pri ochrane majetku,
- odhaľuje trestné činy a zisťuje ich páchatel'ov,
- spolupôsobí pri odhaľovaní daňových únikov, nezákonných finančných operácií a legalizácie príjmov z trestnej činnosti,
- vykonáva vyšetrovanie o trestných činoch a skrátené vyšetrovanie o trestných činoch,
- vedie boj proti terorizmu a organizovanému zločinu,
- zaisťuje osobnú bezpečnosť prezidenta SR, predsedu NR SR, predsedu vlády SR, predsedu Ústavného súdu SR, ministra vnútra SR a ďalších osôb určených zákonom alebo vládou,
- zaisťuje ochranu diplomatických misií a ďalších objektov určených zákonom alebo vládou a spolupôsobí pri fyzickej ochrane jadrových zariadení,
- zabezpečuje ochranu štátnej hranice, ak osobitný predpis neustanovuje inak,
- spolupôsobí pri zabezpečovaní verejného poriadku - ak bol porušený, robí opatrenia na jeho obnovenie,
- dohliada na bezpečnosť a plynulosť cestnej premávky a spolupôsobí pri jej riadení,
- odhaľuje priestupky a zisťuje ich páchatel'ov, a ak tak ustanovuje osobitný zákon, priestupky aj objasňuje a prejednáva,

- vykonáva pátranie po osobách a pátranie po veciach,
- poskytuje ochranu a pomoc ohrozenému svedkovi a chránenému svedkovi,
- vykonáva kriminalisticko-expertízu a znaleckú činnosť,
- spolupôsobí pri zabezpečovaní ochrany civilného letectva,
- plní úlohy štátnej správy a iné úlohy, ak tak ustanovujú osobitné predpisy,
- plní úlohy na úseku prevencie v rozsahu pôsobnosti ustanovenej zákonom.

Pri plnení úloh Policajný zbor používa technické prostriedky, dopravné prostriedky vrátane leteckých dopravných prostriedkov. Pri plnení svojich úloh spolupracuje s orgánmi verejnej moci, ozbrojenými silami, ozbrojenými bezpečnostnými zbormi, ozbrojenými zbormi, Slovenskou informačnou službou, s PO a FO, s orgánmi územnej samosprávy spolupracuje najmä pri určovaní priorít prevencie kriminality, ochrany verejného poriadku a zamerania boja s kriminalitou. Policajný zbor je podriadený ministrovi vnútra SR. [9]

2.6 Zdravotná záchranná služba

Záchranná zdravotná služba (ďalej len ZZS) poskytuje neodkladnú zdravotnú starostlivosť, t. j. starostlivosť poskytovanú osobe pri náhlej zmene jej zdravotného stavu, ktorá bezprostredne ohrozuje jej život alebo niektorú zo základných životných funkcií, bez rýchleho poskytnutia zdravotnej starostlivosti môže vážne ohroziť jej zdravie, spôsobuje jej náhlu a neznesiteľnú bolesť alebo spôsobuje náhle zmeny jej správania a konania, pod ktorých vplyvom bezprostredne ohrozuje seba alebo svoje okolie. Neodkladná starostlivosť je aj zdravotná starostlivosť poskytovaná pri pôrode. [12]

Záchrannú zdravotnú službu zabezpečujú:

- operačné stredisko tiesňového volania ZZS,
- poskytovatelia zdravotnej starostlivosti na základe povolenia na prevádzkovanie ambulancie ZZS.

Poskytovatelia ZZS sú základnou záchrannou zložkou IZS, ktorá vykonáva ZZS v zásahovom území podľa pokynov koordinačného strediska IZS a operačného strediska ZZS.

Stanica ZZS je stacionárne pracovisko, na ktorom sa zdržiava zásahová skupina ZZS a ambulancia ZZS mimo času výjazdu, nie je vytvorená na príjem tiesňového volania a je vybavená komunikačnými prostriedkami v neprerušenej prevádzke na spojenie s operačným strediskom ZZS. Zásahovým územím je územie SR.

Operačné stredisko ZZS je, okrem úloh na úseku IZS ako operačného strediska tiesňového volania, povinné:

- riadiť, koordinovať a vyhodnocovať činnosť ZZS tak, aby sa zabezpečila jej plynulosť a nepretržitosť,
- zabezpečiť technické podmienky na telekomunikačné prepojenie a prenos informácií s poskytovateľmi ZZS príslušnými zariadeniami ústavnej zdravotnej starostlivosti a s ostatnými zložkami IZS,
- zabezpečiť dokumentáciu príjmu tiesňového volania a realizácie odozvy na tiesňové volanie vrátane zvukového záznamu,
- uchovávať dokumentáciu príjmu tiesňového volania a realizácie odozvy na tiesňové volanie vrátane zvukového záznamu 20 rokov odo dňa ich vzniku,
- podieľať sa v spolupráci s koordinačným strediskom na koordinovanom postupe na účely poskytovania zdravotnej starostlivosti pri nehode s hromadným postihnutím osôb,
- zabezpečiť na účely poskytovania zdravotnej starostlivosti materiálno-technické vybavenie, jeho vyhovujúci stav, úplnosť, kontrolu expirácie a dopravu na miesto zásahu pri odstraňovaní následkov nehody s hromadným postihnutím osôb,
- zabezpečiť odbornú prípravu svojich zamestnancov.

Operačné stredisko ZZS je oprávnené vydať pokyn poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti na vykonanie zásahu, ak je to nevyhnutné. Zamestnanci operačného strediska ZZS sú povinní absolvovať základnú odbornú prípravu a každých dvanásť mesiacov periodickú odbornú prípravu.

Odborná príprava zahŕňa:

- zásady riadenia, koordinácie a vyhodnocovania činnosti ZZS,
- spôsob zabezpečovania príjmu, vyhodnocovania a realizácie odozvy na tiesňové volanie,
- spôsob zabezpečovania hlasového a dátového prenosu informácií,
- zásady koordinácie činností so záchrannými zložkami IZS,
- zásady krízovej intervencie a psychosociálnej prvej pomoci.

Poskytovateľ ZZS je povinný:

- vytvoriť a personálne zabezpečiť systém nepretržitej kontroly, riadenia a koordinácie síl a prostriedkov ZZS tak, aby na pokyn operačného strediska ZZS alebo koordinačného strediska bol pripravený zabezpečiť plynulosť a nepretržitosť poskytovaní neodkladnej zdravotnej starostlivosti,
- zabezpečiť prevádzkové podmienky stanice ZZS a ambulancie ZZS tak, aby bol zabezpečený výjazd ambulancie do jednej minúty od prijatia pokynu koordinačného strediska alebo operačného strediska ZZS, to neplatí pre výjazd ambulancie vrtuľníkovej ZZS,
- zabezpečiť prevádzkové podmienky stanice vrtuľníkovej ZZS tak, aby od prijatia pokynu od koordinačného strediska alebo operačného strediska ZZS bol vzlet ambulancie vrtuľníkovej ZZS vykonaný ihneď, ako je to možné,
- zriadiť stanicu ZZS v sídle uvedenom v povolení na prevádzkovanie ambulancie ZZS,
- plniť pokyny koordinačného strediska a operačného strediska ZZS,
- odborne prepraviť bez zbytočného odkladu osobu, ak si to vyžaduje jej zdravotný stav, do najbližšieho zdravotníckeho zariadenia ústavnej zdravotnej starostlivosti alebo do zdravotníckeho zariadenia ústavnej zdravotnej starostlivosti podľa pokynu operačného strediska ZZS alebo koordinačného strediska, ktoré je schopné poskytnúť diagnostiku a liečbu nadväzujúcu na poskytnutú neodkladnú zdravotnú starostlivosť a zabezpečiť, aby posádka ambulancie ZZS bez zbytočného odkladu nahlási-

la koordinačnému stredisku alebo operačnému stredisku ZZS ukončenie zásahu a stav pripravenosti (pohotovosti) na ďalší zásah,

- odborne prepraviť na pokyn operačného strediska ZZS osobu, ak si to vyžaduje jej zdravotný stav, z jedného zdravotníckeho zariadenia ústavnej zdravotnej starostlivosti do iného zdravotníckeho zariadenia ústavnej zdravotnej starostlivosti,
- používať jednotné označenie staníc ZZS, ambulancií ZZS a zabezpečiť používanie jednotne označených ochranných odevov zdravotníckymi pracovníkmi ZZS,
- viesť evidenciu záznamov o zásahu a ich originál uchovávať 20 rokov od vykonania zásahu,
- používať vozidlo ambulancie ZZS s platným osvedčením o technickej spôsobilosti na prevádzku.

Ambulancia ZZS prijíma pokyny koordinačného strediska alebo operačného strediska ZZS na zásah a na zabezpečenie neodkladnej prepravy a zabezpečuje vykonanie zásahu a neodkladnej prepravy na základe zhodnotenia zdravotného stavu osoby. [13]

3 MIMORIADNE UDALOSTI

Mimoriadna udalosť je obdobie ohrozenia, alebo obdobie pôsobenia následkov MU na život, zdravie, alebo na majetok, ktorá je vyhlásená podľa zákona NR SR č. 42/94 Z.z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov a počas ktorej sú vykonávané opatrenia na záchranu života, zdravia alebo majetku, na znižovanie rizík ohrozenia alebo činnosti nevyhnutné na zamedzenie šírenia a pôsobenia následkov MU. [9]

Mimoriadna udalosť je živelná pohroma, havária, katastrofa alebo teroristický útok, pričom:

- živelná pohroma je MU, pri ktorej dôjde k nežiadúcemu uvoľneniu kumulovaných energií alebo hmôt v dôsledku nepriaznivého pôsobenia prírodných síl, pri ktorej môžu pôsobiť nebezpečné látky,
- havária je MU, ktorá spôsobí odchýlku od ustáleného prevádzkového stavu, v dôsledku čoho dôjde k úniku nebezpečných látok alebo k pôsobeniu iných ničivých faktorov, ktoré majú vplyv na život, zdravie alebo na majetok,
- katastrofa je MU, pri ktorej dôjde k narastaniu ničivých faktorov a ich následnej kumulácii v dôsledku živeľnej pohromy a havárie. [7]

Ohrozenie je obdobie, počas ktorého sa predpokladá nebezpečenstvo vzniku alebo rozšírenia následkov MU.

Záchranné práce sú činnosti na záchranu života, zdravia osôb a záchranu majetku, ako aj na ich odsun z ohrozených alebo postihnutých priestorov. Súčasťou záchranných prác sú činnosti na zamedzenie šírenia a pôsobenia následkov MU a vytvorenie podmienok na odstránenie následkov MU.

Sebaochrana je pomoc vlastnými silami a prostriedkami, ktorá sa zameriava na ochranu vlastnej osoby a jej najbližšieho okolia a smeruje k zmierneniu alebo k zamedzeniu pôsobenia následkov MU.

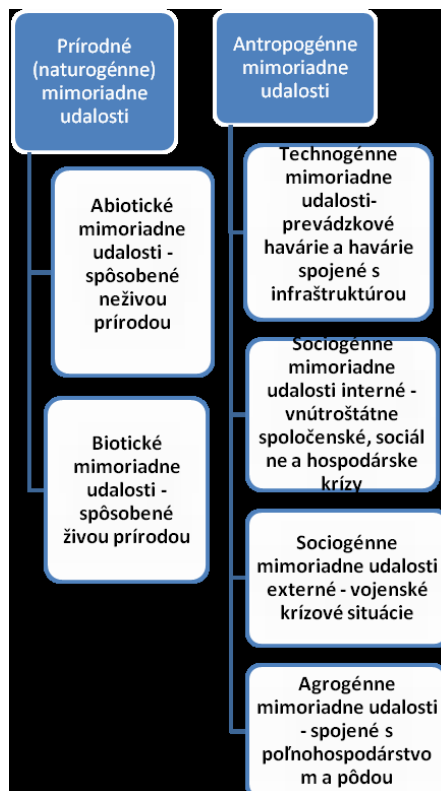
Núdzové zásobovanie je zabezpečenie dočasného minimálneho stravovania, minimálnych dávok pitnej vody a poskytovanie ďalších základných potrieb osobám MU v medziach

existujúcich podmienok na prežitie, najmä dodávok elektrickej energie, zabezpečenie tepla a základné zdravotnícke zabezpečenie. [9]

3.1 Členenie mimoriadnych udalostí

Stála služba sekcie krízového manažmentu a civilnej ochrany plniaca okrem iných úloh aj úlohu „Národného kontaktného miesta“ prijíma v priebehu roka hlásenia o MU na území SR. Členenie MU je spracované v zmysle zákona č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov a vyhlášky Ministerstva vnútra SR č. 523/2006 Z. z. o podrobnostiach na zabezpečenie záchranných prác a organizovania jednotiek civilnej ochrany. [4]

Na odstraňovaní následkov MU sa spravidla podieľajú zložky IZS - kontrolné chemické laboratória civilnej ochrany (KCHL CO), ktoré sú dislokované v Nitre, Slovenskej Ľupči a v Jasove, HaZZ, Policajný zbor a ZZS.

Obrázok č. 2: Delenie mimoriadnych udalostí [8]

3.1.1 Přírodní mimoriadne udalosti

Přírodné klimatické MU vznikajú ako neovládané MU v dôsledku pôsobenia ničivých síl prírody.

Základné členenie:

- abiotické MU sú spôsobené neživou prírodou,
- biotické MU sú spôsobené živou prírodou.

Medzi abiotické MU patrí:

- požiare spôsobené prírodnými vplyvmi,
- kozmické žiarenie, rádioaktivita prírodného prostredia, únik radonu, zvýšené rádioaktívne pozadie,
- povodne a záplavy,
- dlhodobé suchá,
- dlhodobé inverzné situácie,
- prepád zemských dutín,
- zemetrasenie,
- sopečná činnosť,
- posun riečneho koryta,
- pôdna erózia,
- silné mrazy a vznik námraz,
- snehové kalamity,
- zemské zosuvy,
- krupobitie,

- víchrice, veterné poryvy, veterné víry – tornáda,
- hmly – dlhodobá strata viditeľnosti,
- atmosférické výboje,
- geomagnetické anomálie,
- narúšanie ozónovej vrstvy z dôvodu veľkej produkcie metánu,
- narúšanie krajinných celkov a celkovej ekologickej rovnováhy,
- prepólovanie zemských pólův,
- globálna zmena klímy,
- pád kozmických telies, meteorických dažďov,
- výbuch supernovy.

Medzi biotické MU patrí:

- epyfília – rozsiahla nákaza rastlín,
- epizóotia – rozsiahla nákaza zvierat,
- epidémia – veľká nákaza ľudí,
- premnoženie prírodných škodcov,
- paraziti,
- živočišný a rastlinný votrelci,
- premnoženie buriny,
- rýchle vymieranie druhov,
- génové a biologické manipulácie. [10]

3.1.2 Antropogénne mimoriadne udalosti

Antropogénne MU sú spôsobené činnosťou človeka, pričom môže ísť o činnosť úmyselnú (vojnový konflikt, teroristická a diverzná činnosť) alebo neúmyselnú haváriu vzniknutú v súvislosti s prevádzkou technických zariadení a budov alebo výrobou, spracovaním, skladovaním, používaním a prepravou nebezpečných látok. [6]

Základné členenie:

- technogénne MU – prevádzkové havárie a havárie spojené s infraštruktúrou,
- sociogénne MU interné – vnútroštátne spoločenské, sociálne a ekonomické krízy,
- sociogénne MU externé – vojenské krízové situácie,
- agrogénne MU – spojené s poľnohospodárstvom a pôdou.

Medzi technogénne MU patria:

- radiačné havárie veľkého rozsahu,
- technologické havárie spojené s výronom alebo únikom nebezpečných látok,
- havárie v doprave s výronom toxických látok,
- rozsiahle ropné havárie,
- požiare,
- rozsiahle dopravné havárie v cestnej, železničnej, leteckej, mestskej a vnútrozemskej lodnej preprave a na lanovkách,
- banské nešťastie,
- mechanické a statické poruchy stavieb a zariadení,
- mimoriadne udalosti v tuneloch a iných podzemných zariadeniach,
- technické a technologické havárie – požiare, explózie, deštrukcie,
- narušenie hrádzí vodohospodárskych diel,

- znečistenie životného prostredia rozsiahlymi haváriami,
- havárie v doprave,
- nepriaznivé pôsobenie človeka na životné prostredie – smog, skleníkový efekt, stenčovanie ozónovej vrstvy, toxické a infekčné odpady, likvidácia ekologickej rovnováhy, neodborné používanie agrochemikálii, apod.

Medzi sociogénne MU interné patrí:

- narušenie finančného a devízového hospodárstva štátu,
- narušenie dodávok ropy a ropných produktov,
- narušenie dodávok elektrickej energie, plynu a tepla,
- narušenie dodávok potravín,
- narušenie dodávok pitnej vody,
- narušenie dodávok liečiv a zdravotníckeho materiálu,
- narušenie funkčnosti dopravného systému,
- narušenie funkčnosti informačných systémov a komunikačných väzieb,
- narušenie funkčnosti systému pre varovanie a vyrozumieanie obyvateľstva,
- totálne zrútenie ekonomiky štátu,
- migračné vlny a rozsiahle emigrácie zo štátu,
- rozvoj rasovej, náboženskej a národnostnej neznášanlivosti,
- hromadné postihnutie osôb mimo epidémiu,
- hrozba teroristických akcií, aktivity vnútorného a medzinárodného zločinu a terorizmu,
- závažné narušenie verejného poriadku, nárast závažnej majetkovej a násilnej kriminality, súperenie militárnych alebo extrémnych politických skupín medzi sebou,

- ohrozenie života a zdravia občanov iných krajín v takom rozsahu, kedy je vyžadovaná humanitárna pomoc alebo nasadenie záchranných síl v rámci zahraničnej pomoci,
- ohrozenie demokratických základov štátu extrémistickými politickými skupinami,
- psychosociálne negatívne javy,
- zámerné šírenie poplašných a nepravdivých správ, vyvolanie stavu paniky,
- zámerné šírenie drogových závislostí,
- pôsobenie toxických odpadov na okolí,
- použitie zbraní hromadného ničenia – jadrových, chemických a biologických,
- decimovanie a vyhladzovanie obyvateľstva,
- vplyv preľudnenia.

Medzi sociogénne MU externé patria:

- násilné akcie subjektov cudzej moci spojené s použitím vojenských síl a prostriedkov na území, ku ktorému sú plnené spojenecké záväzky alebo je poskytovaná medzinárodná humanitárna pomoc,
- diverzná činnosť spojená s prípravou vojenskej agresie alebo v priebehu vojenskej agresie,
- vonkajšie vojenské napadnutie štátu alebo jeho spojencov,
- ohrozenie základných demokratických hodnôt v takom rozsahu, že je požadované nasadenie ozbrojených síl pre realizáciu medzinárodnej mierovej alebo humanitárnej operácie,
- hospodárske sankcie a hospodársky nátlak,
- rozsiahle ekologické havárie presahujúce hranice štátu,
- politický nátlak,

- prenos hospodárskych kríz z dôvodu prepojenia ekonomík.

Medzi agrogénne MU patrí:

- erózia pôdy,
- degradácia kvality pôdy,
- splavovanie pôd do vodných tokov,
- zhutňovanie pôd z dôvodu používania ťažkej mechanizácie,
- nevhodné používanie hnojív a agrochemikálii,
- vysychanie a znehodnocovanie vodných zdrojov,
- zhoršenie kvality poľnohospodárskej produkcie vplyvom veľkoprodukcie,
- monokultúrna poľnohospodárska produkcia. [10]

Tabuľka č. 1: *Delenie mimoriadnych udalostí [8]*

Rozdelenie Mu podľa váhy	Počet postihnutých	Rozdelenie Mu podľa veľkosti
1. stupeň poplachu	0 až 10	miestne (lokálne)
2. stupeň poplachu	11 až 100	oblastné (regionálne)
3. stupeň poplachu	101 až 1000	celoštátne (národné)
4. zvláštny stupeň poplachu	viac ako 1000	globálne (medzinárodné)

PRAKTICKÁ ČASŤ

4 CHARAKTERISTIKA OKRESU POVAŽSKÁ BYSTRICA

Rozloha okresu je 463 km² a počet obyvateľov 65 580. Rozlohou patrí medzi menšie okresy Slovenska. Leží v severozápadnej časti republiky a je najsevernejším okresom Trenčianskeho kraja. Tri susedné okresy Čadca, Bytča a Žilina sú zo Žilinského kraja, Ilava a Púchov z Trenčianskeho kraja. Susedstvo s okresmi Čadca a Ilava je len symbolické, hranice sú veľmi krátke a vedú po hrebeňoch pohorí. Severná asi 8 km dlhá hranica, ktorá sa vinie po hrebeni Javorníkov, je zároveň štátnou hranicou s Českou republikou. Najväčšou riekou okresu je rieka Váh, do ktorej z pravej strany priteká rieka Papradnianka 21,9 km dlhá a Maríkovský potok 21,5 km vtekajúci do Nosiskej vodnej nádrže, ktorá sa tiež nachádza na území okresu. Z ľavej strany ústí do Váhu Domanížanka, ktorá je 20 km dlhá.

4.1 Charakteristika mesta Považská Bystrica

V meste Považská Bystrica žije viac ako 42 000 obyvateľov, z toho približne 8 000 v mestských častiach. Tie vznikli pripojením sa pôvodne samostatných obcí Podmanín, Praznov, Zemiansky Kvášov, Považská Teplá, Orlové, Považské Podhradie, Šebešťanová, Podvažie, Milochovo, Horný a Dolný Moštenec k mestu Považská Bystrica. Obyvatelia užívajú viac ako 13 000 bytov, v meste je vybudovaných 80,6 km vodovodných sietí zásobujúcich vodou viac ako 38 000 obyvateľov, 68 km rozvodov plynu pre 12 000 obyvateľov, 42,6 km kanalizácií so 4 čistiarnami odpadových vôd, na ktoré je napojených 34 500 obyvateľov. Pre potreby obyvateľstva slúži viac ako 60 predajní nepotravinového tovaru, 6 obchodných domov a nákupných stredísk, 40 zariadení pohostinského typu, 6 hotelov s kapacitou viac ako 500 miest a 2 autokempingy.

Považská Bystrica je sídlom mnohých orgánov štátnej správy, spoločenských organizácií, siedmich bánk. V meste pôsobí viacero materských škôl, desať základných škôl a osobitná internátna škola, dve stredné odborné učilištia, gymnázium a štyri stredné odborné školy. Územie mesta o rozlohe 89,49 km² sa rozprestiera v údolí Javorníkov, Strážovskej hornatiny a Bielych Karpát, cez ktoré preteká rieka Váh.

4.2 Obce okresu Považská Bystrica

Okres Považská Bystrica sa skladá z nasledujúcich obcí: Počarová, Bodiná, Brvnište, Čelková Lehota, Dolná Maríková, Dolný Lieskov, Domaniža, Ďurďové, Hatné, Horná Maríková, Horný Lieskov, Jasenica, Klieština, Kostolec, Malé Lednice, Papadno, Plevník-Drienové, Podskalie, Prečín, Pružina, Sádočné, Slopná, Stupné, Sverepec, Udiča, Vrchtep-lá, Záskalie a mesto Považská Bystrica.

4.3 Klimatické podmienky

Jadro okresu leží v severnej časti Považského podolia, ktoré tu tvorí prevažne Podmanínska pahorkatina. Zo severozápadu ju lemujú Javorníky, zo severovýchodu Súľovské vrchy. Najvyšším vrchom územia je Veľký Javorník (1 071 m n. m.) v Javorníkoch. Najnižšie (253 m n. m.) klesá územie pri výtoku Váhu z okresu v katastri obce Beluša. Považské podolie a svahy pohorí patria do miernej klimatickej oblasti. Najvyššie polohy Javorníkov a Súľovských vrchov sú už v chladnej klimatickej oblasti

Počet dní so snehovou pokrývkou: 60 - 80 dní

Počet zamračených dní: 120 - 150 dní

Počet jasných dní: 40 – 50 dní

4.4 Požiare v okrese Považská Bystrica

V roku 2000 vzniklo na území okresu Považská Bystrica spolu 83 požiarov. Počet požiarov má za posledné roky klesajúcu tendenciu. Najväčší počet požiarov sa vyskytol v Považskej Bystrici 64, po 3 požiare sa vyskytli v obciach Pružina a Udiča, 2 požiare v Hornej Maríkovkej, v Sverepci a v ostatných obciach po jednom požiar. Celkove - 9 požiarov. Podľa príčiny vzniku požiarov, najviac požiarov vzniklo v kategórii detí 6 – 15 rokov (21), fajčenie spôsobilo jedenásť požiarov, obsluhou tepelného spotrebiča pri varení sa spôsobilo desať požiarov, zakladaním ohňov v prírode bolo spôsobené osem požiarov, vypaľovaním trávy a elektrickým skratom vzniklo zhodne šesť požiarov.

Počet požiarov je ovplyvnený hlavne charakterom počasia v mesiacoch marec a apríl. V porovnaní s ostatnými mesiacmi roku je požiarovosť v týchto dvoch mesiacoch dvoj až trojnásobná. Na požiarovosti v rokoch 1998 (39 %) a 1999 (21 %) mali značný podiel požiare pri vypaľovaní suchých porastov a zakladaní ohňov v prírode, v roku 2000 bol podiel 16 %.

Z hľadiska odvetvového zatriedenia najviac požiarov vzniklo v bytovom hospodárstve 22 požiarov, t.j. 26 %. V oblasti nakladania s odpadom vzniklo 20 požiarov (24 %), v lesnom hospodárstve 11 požiarov (13 %) a v poľnohospodárstve 10 požiarov (12 % z počtu všetkých požiarov). S cieľom znížiť požiarovosť z dôvodu vypaľovania trávnatých porastov, sa niekoľkokrát ročne zabezpečuje osвета občanov formou relácií prostrdníctvom miestnych rozhlasov v obciach, informáciami v regionálnej tlači pracovníkmi okresného úradu odboru JPO a ŽP. I napriek týmto aktivitám sú škody značné.

Tabuľka č. 2: *Prehľad požiarov v rokoch 1998 – 2000 [Zdroj: interné materiály]*

Ukazovateľ	1998	1999	2000
Počet požiarov	122	94	83
Priame škody [Eurá]	77 341 831,-	138 252 672,-	71 034 986,-
Uchránené hodnoty [Eurá]	416 948 815,-	626 203 280,-	338 577 972,-
Počet usmrtených osôb	0	0	0
Počet zranených osôb	0	1	1

4.5 Havarijné znečistenie vôd a povodne

Veľké povodne v roku 1997 a v roku 1999 vážnejšie zasiahli aj okres Považská Bystrica a to najmä obce Marikovskej, Papradňanskej a Domanižskej doliny.

V roku 1997 bol v siedmich obciach vyhlásený III. stupeň povodňovej aktivity, vo všetkých prípadoch vybreženie vôd z tokov priamo ohrozovalo majetok a život občanov. Poškodené boli štátne i miestne komunikácie, brehy vodných tokov, zaplavenie pivničných priestorov rodinných domov, poškodené piliere prístupových mostov, lávky a pod. Nezanedbateľné boli zosuvy v osade Stolečné v Hornej Marikovej a to v lokalitách Medvenica, Bakalovce, Trojpotočie.

Táto povodňová situácia sa na vodných tokoch prejavila len zakalením bez znečistenia škodlivých látok, čo sa nekvalifikovalo ako havária. Mikrobiologické znečistenie sa prejavilo najmä vo verejných studniach postihnutých obcí. Značná zrážková činnosť v mesiaci 06/99 spôsobila škody najmä na vodných tokoch v obciach Udiča a Slopná, kde bol vyhlásený III. stupeň povodňovej aktivity. Ku škodám došlo na poškodenú miestnu komunikáciu, čo si vyžiadalo zabezpečiť okamžité spevnenie brehov a vozovky kameňom.

Havarijné znečistenie podzemných a povrchových vôd spracované v tabuľke č.3 dáva prehľad havárií spôsobených látkami škodiacimi vodám. Prehľad havárií je spracovaný podľa jednotlivých rokov, ešte za pôsobenia vodohospodárskeho orgánu v bývalom okrese Považská Bystrica, t.j. do roku 1996, kedy došlo k zmene územného členenia. Od roku 1996 sa evidencia havárií vstahuje len na pôsobnosť vodohospodárskeho orgánu v rámci nového okresu Považská Bystrica vzhľadom na jeho kompetencie. Havarijné situácie väčšinou boli spôsobené ropnými látkami, hnojovicou, silážnymi šťavami, odpadovými vodami v súvislosti so zlyhaním ľudského faktoru, nepredvídanou situáciou najmä dopravnými nehodami a pod. V posledných rokoch bol zaznamenaný klesajúci trend havarijných situácií.

V roku 2000 vodohospodársky orgán Okresného úradu v Pov. Bystrici, odbor ŽP, nešetril žiadnu havarijnú situáciu. Medzi hlavné príčiny nepriaznivého stavu v počte nezistených pôvodcov znečistenia vôd patria časový faktor a nedostatočná operatívnosť.

Tabuľka č. 3: *Prehľad havárií 1995 - 2000 v okrese Považská Bystrica [Zdroj: interné materiály]*

Dátum havárie	Miesto vzniku havárie	Príčina vzniku havárie	Následky havárie
22.05.1995	Miestna komunikácia v Púchove	Únik hydraulického oleja zo strojného zariadenia FINISCHER Cestných stavieb s.r.o. Žilina	Znečistenie vozovky hydraulickým olejom v dĺžke cca 500-600 m
20.08.1995	Parkovacia plocha ťahača s návesom v obci ILIAVKA	Únik nafty do rastlého terénu, v dôsledku poškodenia palivovej hadičky ťahača s návesom	Znečistenie rastlého terénu, ktorý sa sanoval, s ohrozením kvality vody vo verejnej studni vzdialenej od miesta znečistenia 12 m
22.09.1995	Vodný zdroj Poľnohosp. družstva Breznica	Znečistenie vodného zdroja ropnými látkami neznámou osobou	Znečistenie VZ a celého vodovodného systému zásobujúcich PD Breznica a 2 x 6 b.j. OSBD Pov. Bystrica - vyradenie z prevádzky
03.10.1995	SAD š. p. Ilava	Únik ropných látok v dôsledku preplnenia zbernej nádrže	Znečistenie terénu v okolí podzemných akumulčných nádrží - sanácia podložia
12.10.1995	Porastlý terén pri VZ Prejta	Vyliatie olejovej náplne z transformátora typu TO 262/22 50 kVA	Kontaminácia rastlého terénu ropnými látkami, sanácia zemin s následným spálením
20.12.1995	Poľné hnojisko hospod. dvora Slopná	Únik hnojovice do vodného toku v dôsledku upchania kanalizácie medzi hnojiskom a žumpou	Zhoršená kvalita povrchových vôd Slopnanky v dĺžke cca 1 km, bez úhynu rýb
15.03.1996	Poľnohospodárske družstvo Domaníža - hosp. dvor Sádочné	Únik silážnych štiav, v dôsledku splachov	Znečistenie vodného toku Domanížanka silážnymi šťavami bez úhynu rýb

10.07.1996	Poľné hnojisko spol. s r.o. AGROINVEST Dol. Breznica	Únik hnojovice z poľného hnojiska v dôsledku splachov	Znečistenie vodného toku Suchlica hnojo- vicou bez úhynu rýb v dĺžke 1,5 km
03.09.1996	Poľné hnojisko PD Mestečko	Únik kejdy a tekutého hnoja cez prícestný rigol do vodného toku	Znečistenie prístupo- vej komunikácie v objekte poľného hnojiska a vodný tok Biela voda bez úhynu rýb
28.02.1997	Miestna komunikácia v k.ú. Prečín	Únik ropných látok v dôsledku prerazenia palivovej nádrže pri dopravnej nehode	Zhoršenie kvality vodného toku Doma- nižanka motorovou naftou bez úhynu rýb v dĺžke 1,5km
25.03.1997	Skládka TKO v k.ú. Sverepec	Únik odpadových vôd v súvislosti so zem- nými prácami pri výstavbe novej kazety skládky TKO	Zhoršená kvalita Sve- repeckého potoka zvýšeným obsahom organických látok, amoniaku a kalu
22.04.1998	Dopravná nehoda motorového vozidla LIAZ s prívesom na št. cestu vo Sverepci	Únik motorovej nafty z palivovej nádrže motorového vozidla v súvislosti s dopravnou nehodou	Znečistenie Svere- peckého potoka rop- nými látkami /cca 5 litrov/ bez úhynu rýb
09.07.1998	Farma chovu ošípaných v Brvništi	Aplikácia tekutých exkrementov z chovu ošípaných na poľno- hosp. pozemky v čase nepriaznivých klima- tických podmienok	Splach tekutých ex- krementov cez prí- cestný rigol a priepust do pravostranného prítoku Papradňanky v k.ú. Brvnište
15.07.1998	Obec Pružina	Jednoznačne neziste- ná príčina havarijné- ho znečistenia VT, potenciálne zdroje - priame vypustenie fekálií, splaškových vôd	Zhoršená kvalita vodného toku Pru- žinka zvýšeným ob- sahom dusitanov, spojená s úhynom rýb
26.07.1998	Prevádzka "mraziarne" v Dolnom Moštenci	Vypustenie odpado- vých vôd z fekálneho vozidla do recipientu Mošteníka	Zhoršená kvalita vod- ného toku Mošteník v k.ú. Dolný Moštenec odpadovými vodami bez úhynu rýb

12.05.1999	Skládka TKO Sverepec-Zauhlište	Nesprávne prevádzkovanie skládky TKO, únik priesakových vôd z akumuláčnej nádrže do vodného toku	Znečistenie pravostraného prítoku Sverepeckého potoka v k.ú. Sverepec organickými látkami, bez úhynu rýb
------------	--------------------------------	--	--

4.6 Najzávažnejšie živelné pohromy v Slovenskej republike

Dnešný systém zabezpečovania ochrany pred povodňami bol uvedený do života po katastrofálnej povodni na Dunaji v roku 1965. Jej dôsledky vyvolali zmenu dovtedy platnej organizačnej štruktúry riadenia vodného hospodárstva. Ukázalo sa, že je nevyhnutné vytvoriť jednotný systém organizácií, spravujúci majetok štátu v oblasti vodného hospodárstva, a to na hydrologickom princípe, aby sa odstránila roztrieštenosť správcovstva a aby sa zásadným spôsobom skvalitnila aj preventívna činnosť na úseku ochrany pred povodňami. Nový prístup k problematike vodného hospodárstva vo všeobecnosti a k činnostiam, súvisiacim s ochranou pred povodňami sa neskôr podarilo presadiť aj do ešte platných právnych noriem. Uvedené právne normy v súčasnosti na Slovensku dopĺňa Usmernenie výkonu ochrany pred povodňami, vydané Ministerstvom pôdohospodárstva SR a Ministerstvom vnútra SR, s ohľadom na zmeny v kompetenciách rezortov po roku 1990 a nové územné a správne usporiadania SR po roku 1996. Najnovšími zmenami v oblasti ochrany pred povodňami z pohľadu jej organizovania je nové územnosprávne členenie SR - vznik nových okresných a krajských úradov - hlavných organizátorov záchranných prác a k 1.7.1997 vznik Slovenského vodohospodárskeho podniku, š. p., Banská Štiavnica, v ktorom sú integrované bývalé podniky povodí SR ako odštepne závody zodpovedné za výkon zabezpečovacích prác. Tieto činnosti koordinujú okresné a krajské povodňové komisie a Ústredná povodňová komisia v súčinnosti s technickým štábom, operačnými skupinami ústredných orgánov štátnej správy a správcami vodných tokov. Z hľadiska rozsahu povodňovej ochrany je dôležitým faktorom aj jednotné riadenie vodného hospodárstva SR.

Na základe vypracovanej analýzy z povodňových situácií, ktoré sa vyskytli v rokoch 1990 - 1998 možno konštatovať, že najväčšia povodeň rozsahom zasiahnutého a zaplaveného územia sa vyskytla v roku 1997, kedy povodňové škody boli vyčíslené sumou 2 481,8 mi-

liónov Sk, čo je 82 380 667,86,- eur, z toho náklady na záchranné a zabezpečovacie práce boli vyčíslené sumou 149,50 miliónov Sk, čo je 4 262 490,87,- eur. Najmenšie náklady a povodňové škody boli vyčíslené v roku 1991 a 1993. Pri hodnotení povodní v júli 1997 ako povodní historických si uvedomujeme, že katastrofálne zrážky postihli len časť Slovenskej republiky a mali menší plošný rozsah ako v okolitých štátoch. Tento fakt a skutočnosť, že sa podarilo udržať funkčnosť protipovodňových systémov zabránili mnohomiliardovým škodám, ktoré by nastali v prípade nepriaznivejšieho meteorologického vplyvu, či zlyhania funkčnosti protipovodňových systémov.

Takmer presne po roku postihli Slovenskú republiku opäť povodne, tentoraz vo východoslovenskom regióne. Extrémne búrky 20. 7. 1998 v popoludňajších hodinách zasiahli 82 obcí v oblasti Šarišskej vrchoviny, Levočského pohoria a Braniska a spôsobili mimoriadne výrazné a prudké zvýšenie vodných stavov na miestnych tokoch s katastrofálnymi následkami. Priebeh povodní bol veľmi dramatický. Pršať začalo asi o 15. hodine a už o necelú polhodinu došlo k záplavám v obciach Renčišov, Dubovica, Uzovské Pekl'any, Lipany, následne v obci Jarovnice a neskôr aj v ďalších obciach Prešovského a Košického kraja.

Najhoršia situácia vznikla v obciach Renčičov, Uzovské Pekl'any, Jarovnice a Dubovica. Povodňové vlny na tokoch Malá Svinka, Svinka, Žehrica, Torysa a ich prítokoch spôsobili veľké materiálne škody v obciach, ako aj na samotných tokoch. Bolo zaplavené územie 3 952,3 ha. Vodný živel si vyžiadal 47 ľudských životov, 61 zranených osôb, 56 ľudí, ktorých životy boli bezprostredne ohrozené, sa podarilo zachrániť. Celkove povodňou bolo priamo postihnutých 10 850 obyvateľov v 75 obciach, bez prístrešie zostalo 756 osôb. Celková výška škôd dosiahla 850 miliónov Sk, čo je 28 214 831,- eur, z toho náklady na záchranné a zabezpečovacie práce dosiahli sumu 135,6 milónov Sk čo je 4 501 095,4,- eur. Najvýraznejšie škody sú kvantifikované v rezorte Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky v sume 335,2 miliónov Sk, čo je 11 126 601,61,- eur a v rezorte Ministerstva dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky v sume 228,6 miliónov Sk, čo je 7 588 129,86,- eur. O priebehu a následkoch júlových povodní v Prešovskom a Košickom kraji bol predložený komplexný materiál na rokovanie vlády SR s celkovým hodnotením a návrhom opatrení na odstránenie povodňových škôd, revitalizáciu postihnutého územia, vrátane sociálnych opatrení.

Vláda SR prerokovala správu o povodniach v Prešovskom a Košickom kraji v júli 1998 s návrhom komplexných opatrení na revitalizáciu postihnutého územia, vrátane sociálnych opatrení 18. augusta 1998 a uznesením č. 578/1998 ho aj s kvantifikáciou nákladov a škôd spôsobených živelnou pohromou a nákladov na obnovu a revitalizáciu postihnutého územia vzala na vedomie. Schválila zásady na určovanie a verifikáciu škôd, ktoré vznikli následkom povodní v roku 1998 spôsobených živelnou pohromou, rozšírenie Ústrednej povodňovej komisie o ministra práce, sociálnych vecí a rodiny a ministerku zahraničných vecí a uložila doplniť zástupcov týchto rezortov aj do Technického štábu Ústrednej povodňovej komisie. Ďalej vláda Slovenskej republiky uložila príslušným ministrom, prednostom Krajských úradov v Prešove a Košiciach, ako aj prednostom príslušných okresných úradov celý rad konkrétnych úloh a opatrení týkajúcich sa obnovy a revitalizácie postihnutých území. V prvom polroku 1998 sa na Slovensku vyskytlo aj viac povodňových situácií menšieho rozsahu. Povodňové škody vznikli v Žilinskom kraji, Prešovskom kraji, Košickom kraji a boli vyčíslené na 45,3 miliónov Sk, čo je 1 503 684,53,- eur, z toho náklady na záchranné a zabezpečovacie práce boli vyčíslené na 3,6 miliónov Sk, čo je 119 498,1,- eur. Celkové povodňové škody v novembri 1998 dosiahli sumu 172,4 miliónov Sk, čo je 5 722 631,6,- eur, z toho náklady na záchranné a zabezpečovacie práce dosiahli sumu 21,9 miliónov Sk, čo je 726 946,8,- eur. V roku 1998 v jednotlivých povodiach boli vyčíslené celkové náklady a povodňové škody 1 067,6 miliónov Sk, čo je 35 437 827,8,- eur. Z toho náklady na záchranné práce a zabezpečovacie práce dosiahli sumu 161,1 miliónov Sk, čo je 5 347 540,3,- eur.

Povodeň v auguste 2002

Prírodná katastrofa zasiahla nielen územie Slovenska, ale celú strednú Európu. Ďaleko katastrofálnejšie dôsledky mal vodný živel v Čechách (najmä na Vltave a Labe), Rakúsku a Nemecku. U nás záplavy postihli najmä Pohronie a neskôr povodie Dunaja – vytopené boli bratislavské mestské časti Devín a Devínska Nová Ves. Rovnako zlá situácia bola aj v Žilinskom a v Prešovskom kraji. Zasiahnutý bol aj región Horehronia, najmä mestá Brezno a Banská Bystrica a obce Čierny Balog a Ľubietová. Škody sa vyšplhali až na 49 790 878,3,- eur.

Záplavy na prelome júla a augusta 2004

Nesmierne silné záplavy zasiahli východné Slovensko. Vyžiadali si životy jedného dospelého muža z obce Svinica v okrese Košice a tiež deväťročného chlapca. V Prešovskom kraji záplavy zasiahli 227 obcí, v Košickom kraji postihli 73 obcí. Najhoršia situácia bola na rieke Ondava, kde sa pretrhla hrádza. Šlo o obce Markovce v Michalovskom okrese. Škody na poľnohospodárskej úrode presiahli 132 miliónov korún, čo je 4 381 597,3,- eur. Celkové finančné následky pohromy boli vyčíslené na takmer dve miliardy korún, čo predstavuje približne 66 387 837,75,- eur.

Víchrice vo Vysokých Tatrách (november 2004)

V noci z 19. na 20. novembra sa slovenskými veľhorami prehnala nevidane silná víchrice, ktorá lámala aj najsilnejšie stromy. Zanechala za sebou 12-tisíc hektárovú prázdnotu, čo sa rovná vyše desiatim priemerným katastrom slovenských obcí. Pás široký približne štyri kilometre a dlhý asi 40 kilometrov od Podbanského až po Ždiar ostal bez stromov. Poškodené boli tri národné parky a dve chránené krajinné oblasti v Tatranskom národnom parku. Škody vláda vyčíslila na neuveriteľných 7,8 miliardy korún, čo predstavuje 258 912 567,2,- eur. Hrozivá bola situácia aj v Nízkych Tatrách a na Orave.

5 VETERNÁ SMRŠŤ, KTORÁ ZASIAHLA SLOVENSKO

Dňa 21. júna 2007 sa vo večerných hodinách prehnala väčšinou Slovenska veterná smršť. Najviac však postihla územie severozápadného Slovenska. Smršť sa vyskytla na území od Považskej Bystrice po Bytču, kde sa aj skončila a spôsobila najväčšie škody.

Silný vietor a búrka, ktorá sa 21. júna 2007 večer prehnala cez veľkú časť Slovenska, spôsobila škody najmä na strechách budov a vozidlách. Vyžiadala si množstvo ľahších zranení, niekoľko ľudí sa zranilo ťažko.

V Bratislave do terénu nasadili 50 pracovníkov s desiatimi nákladnými autami, ktorí predovšetkým čistili komunikácie a odvážali odpad zo stromov, či striech. Náklady na odstránenie škôd mali dosiahnuť približne 320 000,- Sk, čo predstavuje 10 622,- eur. Búrka sprevádzaná silným vetrom, ktorá sa v podvečerných hodinách prehnala Bratislavou, spôsobila v hlavnom meste viacero problémov najmä v doprave. Na necelú hodinu, od približne 17:00, bola pre spadnuté konáre stromov a porušené trolejové vedenie zastavená doprava na Mudroňovej ulici. Pre výpadok elektriny, popadané stromy, ploty, škridle sa vyskytli v doprave aj menšie lokálne problémy. Na pracoviskách bratislavskej Fakultnej nemocnice s poliklinikou ošetrili po veternej smršti 15 zranených. Ako informovala hovorkyňa fakultnej nemocnice Rút Geržová, v nemocnici na Kramároch ošetrili osem pacientov, dvaja z nich boli zranení ťažko a museli zostať v nemocnici. Jedného z nich zasiahol padajúci plech a bol v ohrození života, druhého poranili padajúce konáre, neskôr ho z nemocnice prepustili. V ružinovskej nemocnici ambulantne ošetrili dvoch zranených, na pracovisku fakultnej nemocnice v Starom Meste ošetrili jednu ženu, ktorú počas smršti na priechode pre chodcov zrazilo auto. V petržalskej nemocnici ošetrili šiestich pacientov - s vykĺbeným ramenom, tržnou ranou na hlave, pomliaždeným kolenom, srdcovou slabosťou a ďalšími zraneniami spôsobenými väčšinou padajúcimi konármi. Medzi ošetrenými bola aj žena, ktorá spadla na schodoch a zranila sa, keď chcela rýchlo zavrieť okno.

Najviac postihnutými oblasťami bola Bratislava, Trnava, Trenčín, Nitra, Dunajská Streda a ich prímestské časti. Víchor sa takmer vyhol okresom Komárno a Nové Zámky. Na 110-kilovoltových vedeniach zaznamenali šesť krátkodobých výpadkov, kým 22-kilovoltové vedenia vysokého napätia mali v zásobovacom území Západoslovenskej energetiky, a.s. (ďalej len ZSE) až 102 porúch. Počet lokálnych výpadkov na vzdušných vedeniach nízkeho napätia dosiahol niekoľko stoviek. Bez dodávky elektriny tak zostali ešte aj dnes ráno niek-

toré mestské a prímestské časti v spomínaných okresoch. Zákaznícka linka zaznamenala vo štvrtok večer viac ako 1 900 telefonických informácií o poruchách, počet volajúcich zákazníkov prevýšil kapacitné možnosti linky. Predpokladlo sa, že dodávka elektrickej energie bude obnovená nasledujúci deň s tým, že následky sa budú odstraňovať až týždeň.

Na strednom Slovensku v regióne, ktorý zásobuje Stredoslovenská energetika, a.s. (ďalej len SSE), vypadla v dôsledku víchrice a silného dažďa dodávka elektriny v 1 140 transformačných staniách vo všetkých spádových regiónoch SSE, teda v Žiline, Banskej Bystrici, Žiari nad Hronom, Liptovskom Mikuláši a Rimavskej Sobote. Dnes o 10:00 bolo bez prúdu 244 trafostaníc, čo znamená, že bez energie bolo okolo 25 000 odberných miest. Na obnovení dodávky elektrickej energie sa pracovalo aj nasledujúci deň.

O nič lepšie na tom neboli ani hasiči v okresoch Malacky, Pezinok a Senec. V oblasti Malaciek malo 20 príslušníkov HaZZ 13 výjazdov prevažne k vyvráteným stromom. No riešili aj odtrhnuté strechy na bytovke v Malackách, či na dome v Studienke. V Pezinku zasahovali hasiči pri vyvalených stromoch na vozovkách až v 20 obciach. V okrese Senec spôsobila víchrica dokonca aj požiare. Búrka spôsobila elektrický skrat v sklade krmovín v Hamuliakove a horelo aj v Alžbetinom dvore. V Rovinke odtrhlo strechu na Výskumnom ústave pôdohospodárskom, v Bernolákove na budove autovrakoviska. Odtrhnutá strecha na rodinnom dome v Čiernej vode skončila až na balkóne na treťom poschodí vedľajšej bytovky. V Kráľovej pri Senci dopadol vyvrátený strom na elektrické vedenie vysokého napätia. Nočná búrka so silným vetrom zanechala po sebe asi 450 m³ vyvrátených stromov na území Tatranského národného parku (ďalej len TANAP). Najviac, približne 300 m³ drevnej hmoty padlo v oblasti Podbanského, ďalšie škody vznikli v okolí Štrbského Plesa, Zverovky a Habovky. Podľa informácií pracovníkov Štátnych lesov TANAPu išlo o roztrúsené vývraty v lesných porastoch. Na Orave v oblasti Habovky voda poškodila aj lesné cesty. Škody vo vyšších polách sa len ťažko zisťovali.

Veterná smršť, ktorá vo štvrtok 21. júna 2007 po 19. hodine zasiahla celé územia Žilinského kraja, spôsobila najväčšie škody v okresoch Bytča, Žilina a Martin. Následky veternej smršte a intenzívneho dažďa odstraňovali hasiči počas 53 výjazdov. Veterná smršť, ktorá zasiahla Žilinský kraj vo štvrtok večer, spôsobila v meste Bytča škody za niekoľko desiatok miliónov korún. Silný vietor strhol strechy na siedmich rodinných domoch i na budove pri futbalovom štadióne. Počas veternej smršte sa v meste nikto nezranil. Popadané stromy spôsobili výpadok elektrickej energie a nastali problémy s vodou, lebo vypadli čerpadlá.

Mesto bolo poistené, takže škody boli nižšie. Ale to, čo nikto nenahradí, je príroda, pretože na niektorých uliciach boli stromy úplne zničené. Cesty v Bytči sprejzdniť už v noci, aby sa ľudia ráno dostali do práce. Likvidačné práce chcelo mesto doriešiť počas 2 dní. Predbežný odhad škôd len na objekte pri futbalovom štadióne bol okolo troch miliónov korún. Škody spôsobené veternou smršťou v Bytči za 15 minút išli do desiatok miliónov korún. Veľakrát sa zasahovalo aj v Žiline, hlavne na sídliskách Solinky a Vlčince, kde stromy zasiahli aj osobné autá. Po veternej smršti zasahoval aj závodný hasičský útvar Železníc SR v Žiline, ktorého príslušníci odstraňovali najmä v Bytči a v Strečne stromy, popadané na koľajnice. Polícia nezaznamenala žiadne obeť na ľudských životoch. Popadané stromy však na určitý čas znemožnili prejazd najmä na cestných ťahoch I/18 pod Strečnom (úsek Žilina - Martin), I/64 smerom na horský prechod Kľak (obec Čičmany), na ceste II. triedy Žilina Terchová (obec Stráža Belá). V Bytči búrka poškodila aj budovu policajného oddelenia, keď silný vietor vyrazil sklenenú výplň na viacerých oknách a poškodil strechu. V Hrabovom pri Bytči silný vietor strhol strechu z rodinného domu a na ceste pred obcou Predmier v bytčianskom okrese vietor strhol stĺp vysokého napätia.

Silný vietor a búrky dorazili do Prešovského kraja okolo polnoci, no nemali už takú intenzitu ako na západnom Slovensku. HaZZ musel odstraňovať spadnuté stromy v Poprade, neďaleko Medzilaboriec, Sabinova a Prešova. Vietor poškodil aj drevenú terasu v Medzilaborciach. Vo Vranove nad Topľou a neďalekých Jasenovciach bol vyhlásený tretí stupeň povodňovej aktivity. Košický kraj zasiahla víchrica iba okrajovo. HaZZ zaznamenal v priebehu noci 21. júna 2007 tri výjazdy k spadnutým stromom.

Vo Vysokých Tatrách v lokalite Podbanské odstraňovali tri stromy. Strom bol prekážkou aj v obci Krásny Brod pri Medzilaborciach. Vietor zvalil po jednom strome na komunikáciu aj pri Ľubovci v okrese Prešov a v Sabinove v mestskej časti Orkucany. Hasiči uvoľnili cesty a situácia sa do rána upokojila.

Avizovaná silná búrka obišla oblasť Zemplína. Silnejší vietor sprevádzaný dažďom odniesol v noci so sebou iba jednu drevenú terasu v Medzilaborciach a v obci Krásny Brod vyvrátil jeden strom. V dôsledku podmočenej pôdy došlo tiež k vyvráteniu jedného stromu v obci Podhorod v Sobraneckom okrese.

V Banskobystrickom kraji počas noci odstránili 87 stromov, ktoré padli na cesty. Najviac – 58, ich padlo v okrese Detva a 16 vo Zvolenskom okrese. Najhoršia situácia bola na ceste medzi Hriňovou a Breznom, kde v dôsledku viacerých spadnutých stromov bola cesta od polnoci na približne štyri hodiny neprejazdná. KR HaZZ nezaznamenalo poškodenie objektov ani áut v dôsledku vetra.

V Trenčianskom kraji bola od 18:55 h neprejazdná cesta I/50, a to v Mníchovej Lehote, okres Trenčín, kde bol spadnutý strom a stala sa tam aj dopravná nehoda, v obci Hradište, okres Partizánske, kde bol spadnutý strom, cez vrch Machnáč, kde bol spadnutý strom. Uzavretá bola i cesta I/61 v obci Bierovce, okres Trenčín, kde bol takisto spadnutý strom. Na diaľnici D1 žiadala polícia vodičov kamiónov, aby nejazdili v úseku od Hornej Stredy po Považskú Bystricu a opačne, pretože v uvedenom úseku fúkal silný nárazový vietor, mohlo tam dôjsť k prevráteniu návesu resp. prívesu. Jeden prevrátený príves bol zistený na tejto trase.

Až 189 spadnutých stromov nahlásili obyvatelia hasičom po veternej smršti, ktorá sa prehnała Trnavským krajom. Pri pádoch celých alebo častí stromov sa zranili dvaja ľudia, obaja počas jazdy vo svojich osobných autách. Jeden strom padol na vozidlo v obci Ružindol pri Trnave, kde majiteľ vyviazol s ľahším zranením. Druhého poškodeného odviezli z obce Krakovany pri Piešťanoch rovno na ošetrovanie do nemocnice, nebol v ohrození života. KR HaZZ evidovalo 25 výjazdov posádok, avšak zásahov bolo niekoľkonásobne viac. Posádky sa nevracali na stanice, ale kontinuálne pokračovali v trase podľa jednotlivých hlásení, povedal službukonajúci dispečer KR HaZZ. V senickej firme Delphi museli odčerpať vodu, ktorá zaliala nákladnú rampu. Posledná posádka sa vrátila na stanicu po pol druhej nad ránom. Následky búrky však odstraňovali aj na druhý deň. Išlo o prípady, ktoré priamo neohrozovali životy či majetky ľudí alebo neboli prekážkou v doprave. Jedným z nich bol odviaty pútač supermarketu v Galante, ku ktorému sa musel použiť žeriav. Polícia v Trnavskom kraji nezaznamenala v súvislosti so smršťou zvýšenie počtu dopravných nehôd, ani žiadnu závažnú nehodu. Hlavné cestné ťahy na území kraja boli prejazdné. Na druhý deň a cez víkend HaZZ likvidoval v Trnave 40 vyvalených stromov, okrem toho mesto muselo inštalovať dve nové autobusové zastávky, ktoré búrka zničila.

Výdatný dážď s poryvmi vetra s rýchlosťou 18 metrov za sekundu, čo je asi 60 km/h, zasiahol 21. júna 2007 Nitru, Šaľu, Vráble a obce v okolí týchto miest krátko pred devätnástou hodinou. Búrka trvala necelých pätnásť minút, no za sebou zanechala niekoľko polámaných a vyvrátených stromov, polámané konáre a mnohé cesty zaliali prívaly vody. Na komunikácie v Nitre, Šali a vo Vrábľoch strhol silný vietor niekoľko starých mohutných stromov. Na ohrozených miestach pracovalo pätnásť hasičov, ktorí pomocou ťažkej techniky polámané stromy odťahovali a na mieste pilili na menšie kusy. Stromy spadli v Nitre na Napervilleckú a Novozámockú ulicu, na komunikácie v obciach Žitavce a Dyčka, v Šali, Dlhej nad Váhom i na iných miestach. Do odpratávania spadnutých stromov a polámaných konárov sa pustili aj mnohí obyvatelia obcí. Pri obci Žirany na známej rýchlostnej ceste 65/1 spájajúcej Nitru so Zlatými Moravcami obmedzil spadnutý strom čiastočne premávku. Hasiči prekážku v krátkom čase odstránili. Záchranári ani polícia v čase niekoľkominútovej víchrice nezaznamenali vážnu dopravnú nehodu ani zranenia osôb.

5.1 Následky veternej smršti v okrese Považská Bystrica

Vo štvrtok 21. júna od 19:15 hodiny sa hasičom začal kolotoč, ktorý nemal konca-kraja. Až do skorého rána službukonajúci pracovníci odstraňovali následky veternej smršti, ktorá lámala, vyvracala stromy, v dôsledku čoho zostali neprejazdné cesty, strhnuté elektrické vedenia. Spadnuté stromy odstraňovali napríklad z cesty I/61 pri moteli FIM, pri výjazde z diaľnice D1 na Trojici a na Robotníckej ulici. Na Okružnej ulici stromy spadli aj na blízko stojace zaparkované osobné automobily, rovnako tak aj na Lánskej. Nakoľko na operačné stredisko hlásili ďalšie a ďalšie vyvrátené stromy, na pomoc povolali kolegov, ktorí mali v tom čase voľno. K najhorším úsekom patrila cesta II/507 pri Orlovom, kde hasiči odstraňovali spadnuté stromy na úseku dlhom asi 3 km, popadané stromy boli aj na Sídlišku Stred, na Ulici športovcov a na Mládežníckej ulici. V piatok 22. júna 2007 od skorého rána až do polnoci pokračovali v odstraňovaní spadnutých stromov a orezávaní nalomených konárov, ktoré ohrozovali chodcov alebo zaparkované vozidlá. Zasahovali aj na Tatranskej ulici a na Hliníkoch, v Považskom Podhradí použili aj výškovú techniku, kde poorezávali poškodenú lipu a zložili zvyšok visiaceho plechu z veže kostola. Ďalej zasahovali na Sídlišku SNP, na Školskej ulici a v Manínskej tiesňave. Nalomený konár z brezy, ktorý ohrozoval okoloidúcich chodcov, odstraňovali pomocou výškovej techniky aj 23. 6. 2007 na Štúrovej ulici a 24. 6. 2007 na Lánskej, na Obchodnej ulici, Tatranskej a na Ulici

I. Krasku. Veterná smršť neobišla ani hasičov, poškodila im časť strechy na požiarnej zbrojnici.

V Považskej Bystrici si veterná smršť nevídaných rozmerov vybrala najkrutejšiu materiál-
nu daň na krytej plavárni. Objekt, rekonštruovaný len pred niekoľkými mesiacmi pred ve-
ternou smršťou, bol v katastrofálnom stave. Vietor sa na plavárni doslova pohral
s plechovou strechou, ktorú pokrčil ako papierové vrečko a zmietol ju z celého povrchu
strechy. Drevené výstuže a izolácia už boli pre neskrotný živel ľahkým sústom, a tak neču-
do, že niekoľkohodinový dážď vykonal dielo skazy. Voda zatiekla nielen do plavárne, na-
vlhnuté boli už i priestory šatní a dokonca drevené skrinky. Na oprave strechy sa intenzívne
pracovalo, pretože prípadný ďalší dážď by už mohol mať nedozerne následky. V každom
prípade si však odstraňovanie následkov veternej smršte na krytej plavárni vyžiadalo nielen
enormné ľudské nasadenie, no i finančné prostriedky, ktorých výšku bolo ťažké odhadnúť.
Ďalšie športové objekty v pôsobnosti Mestských športových klubov, živel natoľko nezasia-
hol. Zopár vyvrátených stromov v areáli kúpaliska je v porovnaní so škodami na plavárni
naozaj minimom.

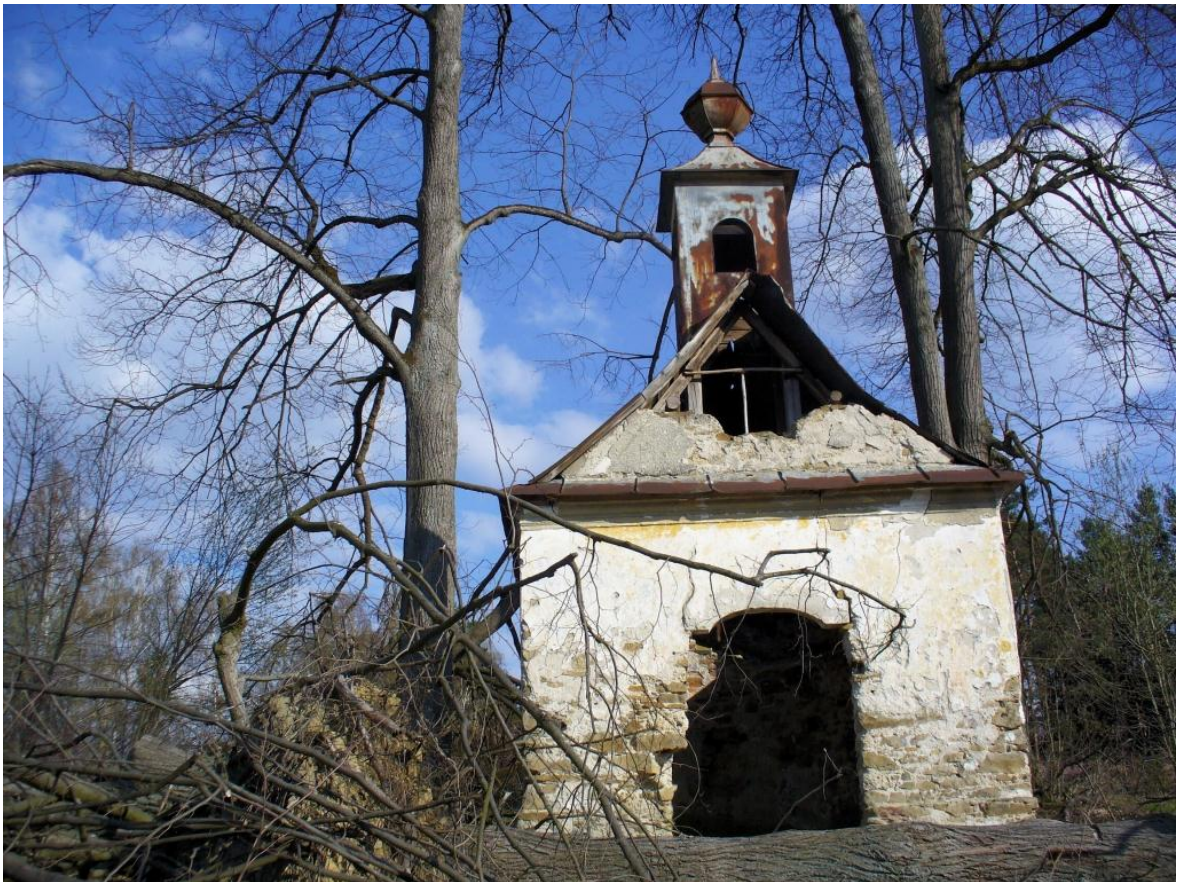
Svoju daň si vyžiadala veterná smršť aj v areáli tenisového klubu Prima šport za autobusov-
ým nástupišťom. Päť či šesť vyvrátených a zlomených stromov prakticky zničilo časť
oplotenia okolo tenisových dvorcov, a z kurtov sa stalo doslova smetisko.

Ničivý vietor neobišiel ani niektoré futbalové ihriská. Živlu padlo za obeť sedem topoľov,
ktoré zničili zábradlie okolo trávatej plochy a striedačky. Aj v Podvaží v súčinnosti
s vedením mesta začali okamžite s likvidáciou kalamity.

Jednou z oblastí, ktoré boli najviac postihnuté veternou smršťou, bola miestna časť Orlové.
I keď v samotnej obci narobil vietor poriadne škody, športový areál FK Dynamo Orlové
ušetril. Hlavné ihrisko zostalo neporušené, vietor však vyvrátil štyri vŕby pri potoku medzi
hlavným a tréningovým ihriskom. Najviac roboty voľo s tréningovou plochou, ktorá bola
prakticky celá pokrytá konármi. Vyžiada si to niekoľko hodín práce.

Aj v Považskej Teplej sa vietor pohral s topoľmi okolo futbalového ihriska. Podľa slov
predsedu FO Manín Považská Teplá Michala Sárinca, spadnuté topole zdemolovali lavičky
náhradníkov, časť z nich zasiahla aj kabíny a tribúnu.

Po kalamite, ktorú spôsobilá 21. júna veterná smršť v meste Považská Bystrica, bolo za krytú plavárňou na voľnom priestranstve dočasne uskladnené kalamitné drevo. Mesto dostalo na skládku od obvodného úradu životného prostredia (ďalej len OÚ ŽP) rozhodnutie odstrániť ju do 15. augusta 2007. Vzhľadom na to, že ešte stále pokračovali práce pri likvidovaní kalamitného dreva na území mesta, mesto požiadalo OÚ ŽP o predĺženie termínu do 15. októbra 2007. Situácia sa na skládke viackrát komplikovala poruchami strojov, ktoré sa používali pri štiepkovaní drevnej hmoty. Navyiac niekto na skládku vyviezol kusy betónu a zbytky pletiva. Tie spôsobili aj v závere spracovávaní dreva poruchu techniky. Obvodný úrad životného prostredia potvrdil, že pri spracovávaní dreva na skládke sa vyskytli objektívne príčiny. Plocha za plavárňou bola upravená v riadnom termíne a podľa informácii bola drevná hmota z výrubov alebo ošetrovaných rezov drevín z plôch mestskej zelene uskladňovaná na skládke dreva v lokalite pod Dubovcom za účelom jej ďalšieho spracovania.

Obrázok č.3: Kalvária po veternej smršti v Považskej Bystrici [Zdroj: interné materiály]

5.2 Činnosti složek IZS

Zložka IZS, která obdrží správu o veternej smršti a jej následkoch, povoláva ostatné základné složky, prípadne ostatné složky podľa potreby.

Polícia SR realizuje:

- vyšetřovanie prípadnej dopravnej nehody,
- reguláciu, prípadne odklon dopravy v mieste živelnej udalosti, pokiaľ je to nutné vytvorit' predpoklady pre bezpečné prevedenie záchranných prác,
- uzavretie miesta nehody pred nepovolanými osobami,
- poskytnutie prvej pomoci postihnutým účastníkom živelnej udalosti pred príjazdom ZZS,
- policajt je oprávnený v prípade nebezpečia bezprostredného ohrozenia života a zdravia alebo majetku požiadat' každého o pomoc.

Hasiči realizujú:

- vyprošťovanie osôb z havarovaných vozidiel,
- v prípade dopravnej nehody s nebezpečnými látkami vytyčujú nebezpečnú zónu, zriaďujú dekontaminačné stanovisko a stanovia vnútorné zóny pre uzavretie miesta dopravnej nehody,
- zabezpečujú vozidlá proti požiaru, prípadne hasia už vzniknutý požiar,
- spolupracujú pri uvoľňovaní vozovky po obnovení premávky,
- poskytujú prvú pomoc postihnutým účastníkom živelnej udalosti pred príjazdom ZZS,
- odstraňovanie prekážok z dopravných komunikácii a z elektrických vedení,
- veliteľ jednotky má pri zásahu zákonnú právomoc požiadat' právnickú a fyzickú osobu o osobnú alebo vecnú pomoc.

Zdravotnícka záchranná služba prevádza:

- odbornú prednemocničnú neodkladnú starostlivosť a realizuje transport postihnutých do príslušného zdravotníckeho zariadenia.

Zložky a služby si navzájom poskytujú odborné znalosti a pomáhajú si špeciálnou technikou v záujme úspešnej likvidácie následkov veternej smršti. Operačné strediská spolupracujú. Majú povinnosť si stanoveným spôsobom predávať správy o nehodách, pokiaľ je možné predpokladať, že bude potrebné vyslať na miesto nehody druhú základnú zložku. Operačné strediská si tak isto predávajú všetky potrebné informácie o postupe záchranných prác svojich jednotiek a v stanovenom rozsahu informujú o nehode príslušné orgány.

Pod riadením súčinnosti zložiek IZS v mieste nehody sa rozumie skontaktovanie veliteľov zložiek a stanovenie spôsobu dorozumievania medzi zasahujúcimi zložkami, stabilizácia situácie do takého stavu, aby bolo úspešne prevádzané záchranné práce pri zaistení maximálnej bezpečnosti práce pre zasahujúce zložky. Za prioritu sa považujú práce smerujúce k záchrane života, majetku a ochrane životného prostredia. Riadenie smeruje tak isto k úspešnej likvidácii následkov veternej smršte a koordinácie súčinnosti zložiek a služieb do úplnej likvidácie následkov veternej smršte. Pri koordinácii a riadení záchranných prác sa postupuje podľa určitých zásad:

- pri príchode na miesto nehody je potrebné sa približovať k havarovaným vozidlám opatrne, s prihliadnutím na možnosti vzniku sekundárnych nebezpečenstiev (požiar, výbuch, otrava, nebezpečenstvo poranenia alebo usmrtenia elektrickým prúdom..),
- prieskumom zistiť, aké hrozí nebezpečenstvo a či je potrebné povolať ďalšiu pomoc,
- dať výstrahu ostatným zložkám, uzatvoriť miesto nehody,
- previesť záchranu osôb,
- zabezpečiť miesto živej udalosti, majetok postihnutých, previesť prípadné havarované vozidlá a obnoviť plynulosť cestnej premávky a plynulosť dodávok elektrickej energie,
- pri záchranných a likvidačných prácach sú zasahujúce jednotky povinné dodržiavať zásady bezpečnosti tak svojej ako aj ostatných účastníkov,
- jednotlivé zložky postupujú v mieste živej udalosti podľa záväzných právnych predpisov alebo podľa príslušnej metodiky, pričom nie sú dotknuté ich práva, povinnosti, zodpovednosť a systém riadenia. [1]

5.3 Závěry z mimoriadnej udalosti

Okres Považská Bystrica patrí do teplej klimatickej oblasti. Ostatné územie prechádza s narastajúcou nadmorskou výškou do mierne teplej a chladnej klimatickej oblasti. Vďaka svojej geografickej polohe nie je okres vystavený častým veterným smrštiam a iným vážnejším živelným udalostiam. Väčšina živelných udalostí je len lokálneho charakteru menšieho rozsahu. Len vo veľmi málo prípadoch dochádza k vážnejším MU s väčším počtom obetí na životoch.

Veterná smršť, ktorá sa prehnala prevažne severozápadným Slovenskom napáchala zväčša len materiálne škody a zopár osôb bolo ľahšie zranených, nedošlo však k stratám na životoch. HaZZ mal veľa práce s odstraňovaním popadaných stromov, konárov a obnovou elektrického vedenia. Nedošlo k vzniku požiarov. Doprava na niektorých úsekoch bola odklonená.

Výskyt nebezpečného javu je v danej ročnej dobe a oblasti veľmi zriedkavý. Predpokladaná intenzita nebezpečného javu je v danej ročnej dobe a oblasti extrémne vysoká a predpokladalo sa, že spôsobí veľké škody a ohrozí ľudské životy. Tento jav predstavuje všeobecné ohrozenie ľudských aktivít.

5.4 Nedostatky a návrhy v prevencii proti veternej smršti

Od vzniku samostatnej SR v roku 1993 oblasť civilnej ochrany obyvateľstva prešla dynamickým vývojom. Prvoradou úlohou bolo ustanoviť právny rámec civilnej ochrany v Slovenskej republike. Zákomom o civilnej ochrane bol vytvorený právny základ na zabezpečenie ústavného práva občanov spočívajúci v ochrane života, zdravia a majetku pred následkami MU. Zároveň ním boli ustanovené úlohy a pôsobnosť orgánov štátnej správy, samosprávy ako aj práva a povinnosti FO a PO pri zabezpečovaní úloh civilnej ochrany.

Je potrebné vybudovať viacúčelový riadiaci systém varovnej a vyzrozumievacej siete civilnej ochrany, ktorý budú tvoriť dátovo prepojené varovné a vyzrozumievacie centrá civilnej ochrany a čiastočne obmeniť sieť sirén. Účinným orgánom moderných elektronických sirén varovacej a vyzrozumievacej siete je pokrytá väčšia časť územia Bratislavy a všetkých krajských miest. Signálom z novovybudovaných sirén autonómnych systémov varovania obyvateľstva a vyzrozumienia osôb sú pokryté územia v okolí veľkých vodných stavieb, chemických prevádzok a jadrových zariadení.

Ministerstvo vnútra SR, s cieľom vytvoriť podmienky na včasné varovanie obyvateľstva pred hroziacim nebezpečenstvom a vyzrozumenie osôb činných pri riešení následkov MU, v rokoch 1994 – 1995 vypracovalo koncepciu vyzrozumenia a varovania obyvateľstva v SR do roku 2010, ktorý v roku 1995 schválila vtedajšia Rada obrany štátu. Z dôvodu krátenia finančných prostriedkov na realizáciu koncepcie sa termín ukončenia v roku 2010 stal ne-reálnym. Preto vláda Slovenskej republiky uznesením vlády Slovenskej republiky č. 1025 z 21. decembra 2005 k správe o realizácii koncepcie stanovila nový termín ukončenia realizácie do roku 2013.

Je jednoznačne nutné, v čo najkratšom čase dobudovať riadiaci systém varovnej a vyzrozumievacej siete civilnej ochrany, čím sa môže predísť k stratám na ľudských životoch, prípadne zmierniť dopady živelnej udalosti na zdraví, majetku a životoch ľudí. Treba brať na vedomie varovania Slovenského hydrometeorologického úradu a výstrahy, ktoré tento úrad vydáva.

Veterná smršť bola zaradená do výstrahy 3. stupňa, čo znamená, že výskyt nebezpečného javu je v danej ročnej dobe a oblasti veľmi zriedkavý. Predpokladaná intenzita nebezpečného javu je v danej ročnej dobe a oblasti extrémne vysoká a predpokladá sa, že spôsobí veľké škody a ohrozí ľudské životy. Tento jav predstavuje všeobecné ohrozenie ľudských aktivít.

Vzhľadom na to, že veterná smršť, ktorá sa prehnala okresom Považská Bystrica je zaradená do výstrahy 3. stupňa, tak som nenašiel závažnejšie nedostatky v činnosti zložiek IZS. Škodám na majetku sa nedá až tak veľmi efektívne predchádzať pri živelnej udalosti tohto typu.

Odporúčam dobudovanie jednotného informačného systému pre účely vyhodnocovania MU, udržiavanie úkrytového fondu a skvalitnenie odborného zabezpečenia evakuácie. Ďalej by tento systém mal umožniť rýchle a operatívne vyzrozumievanie osôb a zložiek krízového riadenia a včasné varovanie obyvateľstva pred hroziacim nebezpečenstvom v prípade MU.

6 POVODNE

Povodeň je zvýšenie hladiny do tej miery, že sa vyleje z brehov. Povodne majú niekoľko príčin a to, buď husté privalové dažde, pretečenie odvodňovacích kanálov v mestách alebo sezónne zdvihnutie hladiny vody. Povodne nastanú, pokiaľ pôda alebo technické zariadenia nie sú schopné prebytočnú vodu absorbovať.

V našich podmienkach povodne môžu vznikáť výdatnými dažďami alebo prílišným tope-
ním snehu. O hrozbe povodne môže byť obyvateľstvo informované z rôznych zdrojov:

- kolísavým tónom sirén po dobu 140 sekúnd doplneným u elektronických sirén tiesňovou informáciou,
- vysielaním Slovenského rozhlasu a Slovenskej televízie,
- regionálne vysielanie rozhlasových staníc alebo regionálnym vysielaním televíz-
nych staníc,
- miestny a závodný rozhlas,
- mobilné rozhlasové vozy s megafónmi,
- polícia a hasiči,
- mobilné megafóny. [2]

6.1 Lokálne povodne v okrese Považská Bystrica

V Považskej Bystrici bol dňa 14. mája 2010 vyhlásený tretí stupeň povodňovej aktivity. Potok Mošteník zablokoval cestu, zatopil aj pivnicu. Meteorológovia hlásili naďalej dažde. Dlhotrvalú intenzívne dažde spôsobili v okrese Považská Bystrica lokálne povodne. Naj-
väčšie problémy robili miestne toky a ich prítoky. Vodné toky nespôsobili veľké materiálne škody. Voda zaliala najmä polia a lúky.

Situácia na niektorých vodných tokoch si vyžiadala v meste Považská Bystrica vyhlásenie tretieho stupňa povodňovej aktivity. Nebolo zaznamenané zvýšenie vodnej hladiny na toku Mošteník a jeho prítokoch v Moštenci a Jelšovom a tiež v Lieskove na toku Pružinka. Ne-
bolo nutné zvolávať protipovodňovú komisiu, problémy, ktoré sa vyskytli, sa vyriešili promptne aj s pomocou hasičov. V okrese Púchov nebolo zaznamenané markantné zvýše-
nie tokov vodných hladín.

Materiálne škody lokálne povodne nespôsobili. Toky sa vyliali na lúky a polia, avšak nie až v takom rozsahu, aby voda urobila škody na poľnohospodárskych produktoch. V jednom prípade hasiči museli vyčerpať vodu z pivnice rodinného domu.

Dňa 14. mája 2010 znížili tretí stupeň povodňovej aktivity v meste na druhý po štrnástej hodine. Nebolo však vylúčené, že ho opäť vyhlásia. Všetko sa odvíjalo od počasia. Situáciu sa neustále monitorovala spolu s pracovníkmi miest a obcí, aby bolo možné ihneď reagovať.

Druhý stupeň povodňovej aktivity vyhlásil aj starosta Dolného Lieskova. Platil od desiatej hodiny, pretože hladina Lieskovského potoka neustále stúpala.

Pri povodniach zasahovali aj hasiči. Výjazdy mali priamo v meste a do Moštenca. Prvý zásah bol 14. mája ráno po ôsmej hodine na sídlisko Hliny, kde sa vylieval potok. Na odstránenie prekážok HaZZ použil ťažkú techniku.

O tri hodiny potrebovali obyvatelia pomoc HaZZ znova. Tentoraz ich zavolali do Moštenca, kde sa vylieval potok Mošteník. V tomto prípade HaZZ nemohol použiť ťažkú techniku, pretože v blízkosti sa nachádzali verejné siete, ktoré by sa mohli poškodiť. Prekážky na vodnom toku HaZZ odstraňoval hákmi. Vzápätí musel HaZZ zasahovať v Jelšovom, kde sa taktiež vylial potok. Slovenský hydrometeorologický ústav nehlásal zlepšenie počasia.

Slovenský hydrometeorologický ústav upozorňoval na svojej webovej stránke na riziko povodní vo všetkých troch okresoch nášho regiónu. Povodne mohli vzniknúť v dôsledku trvalého dažďa a vysokej nasýtenosti povodí. Pre celú oblasť Stredného Považia platil od 15. mája od 20. hodiny až do odvolania výstraha druhého stupňa.

6.2 Opatrenia realizované v jednotlivých oblastiach

Po správach o povodniach spoznili aj ľudia na Považí. Obyvatelia Púchova či Považskej Bystrice chodili na hrádzu Váhu sledovať, ako sa správa rieka. Podľa vodohospodárov išlo o päťročnú vodu a vážnejšie nebezpečenstvo nehrozilo.

Najhoršia bola situácia vo výške prietokov na Nosickej priehrade v pondelok 17. mája 2010 večer, kedy zaznamenali druhý stupeň povodňovej aktivity. Situácia sa ustálila až 19. mája 2010.

Na hrázdách pri Váhu však bolo v tomto čase vidieť ľudí pohybovať sa častejšie ako inokedy. Sledovali, ako sa rieka správala. Väčšie škody narobila naposledy v roku 1997. Podľa vodohospodárov nebolo vody z prítokov Váhu v okresoch Púchov a Považská Bystrica tak veľa ako v roku 1997. Preto nebol stav taký vážny.

Vodohospodári zdržiavali vodu v Oravskej priehrade, aby ochránili pred vodou obce na spodných tokoch Váhu v okolí Považskej Bystrice, Púchova a Ilavy. Z Oravskej priehrady sa vypúšťalo 400 kubíkov vody až do rána ďalšieho dňa. V priehrade sa zámerne voda zdržiavala. Pomohlo to najmä 16. a 17. mája 2010, kedy tiekla veľká voda na rieke Kysuca a opatrenia sa robili z dôvodu ochrany obce Predmier a aj spodných úsekov toku Váhu až po okres Ilava. Preto sa vodohospodári snažili čo najviac vody na Oravskej priehrade zdržať. V Predmieri hrozilo dokonca zatopenie školy a telocvične.

Prietoky na Kysuciach poklesli dňa 19. mája 2010 a oblasť bola stabilizovaná. Nastalo klesania hladiny riek a prietok bol z hľadiska okresu Považská Bystrica, Púchov, Ilava už bezpečný. Nepredpokladalo sa, že by malo dôjsť k nejakým škodám a k ohrozeniu života a zdravia občanov pre povodne v priľahlých častiach rieky Váh.

Najväčší prietok prechádzal Nosickou priehradou v pondelok 17. mája 2010, keď sa stretol Váh s veľkou vodou z Kysúc. Keď utíchol dážď na Kysuciach, hladina rieky Kysuca a jej prítokov sa znížila a situácia na Váhu sa zlepšila.

Kulminačne najväčší prietok bol na Nosickej priehrade v pondelok 17. mája 2010. O 20:00 hodine vodohospodári zaznamenali druhý stupeň povodňovej aktivity, čo znamená pohotovosť. Išlo o 1313 metrov kubických za sekundu, čo predstavuje pre úsek Váhu päťročnú vodu. Prietoky sa ustálili 19. mája 2010, pohybovali sa na hranici asi 1000 až 1100 metrov kubických za sekundu. Na brehoch Váhu aj v samotnej priehrade zostávali hromady odpadu.

Väčšie problémy so záplavami na Váhu v regióne boli naposledy v roku 1997. Problémy boli vtedy aj s vodami na prítokoch Váhu. Situácia nebola 17. mája 2010 a v nasledujúcich dňoch taká nebezpečná. Pred trinástimi rokmi boli výrazné zrážky na celom území, nielen lokálne. Hladina Váhu aj prítokov bola v tom čase vyššia a zlá situácia pretrvávala dlhšiu dobu. Aj v roku 2010 mohlo dôjsť k takejto situácii, ale bolo to krátkodobé. V roku 1997 nešla veľká voda len na Váhu a Kysuci, ale veľmi sa na dosť dlhý čas zvýšila aj hladina

drobných vodných tokov a prítokov Váhu - Domanižanky, Marikovsky, Papradnianky. 17. mája 2010 neboli dosiahnuté ani prvé stupne povodňovej aktivity v podhorských obciach Javorníkov. Tu bola našťastie situácia v porovnaní s rokom 1997 dobrá.

Obrázok č.4: *Situácia pri Nosiciach [Zdroj: interné materiály]*

6.3 Jednotky zabezpečujúce ochranu obyvateľstva pri povodniach

Havarijné plánovanie, analyzovanie a samotnú realizáciu znižovania ohrozenia a elimináciu MU majú na starosti jednotky IZS, civilnej ochrany a krízového riadenia. Na materiálne, personálne a technologické zabezpečenie ochrany obyvateľstva disponuje Považská Bystrica týmito zložkami:

- mestská povodňová komisia,
- krízový štáb mesta,
- obvodný úrad životného prostredia v Považskej bystrici,
- technický štáb obvodnej povodňovej komisie,
- obvodná povodňová komisia,
- obvodný úrad Považská Bystrica,
- krízový štáb obvodného úradu,

- okresné riaditeľstvo HaZZ v Považskej Bystrici,
- okresné riaditeľstvo Policajného zboru v Považskej Bystrici,
- záchranná zdravotná služba v Považskej Bystrici,
- koordinačné stredisko IZS,
- podnikatelia a FO, ktorých predmetom činnosti je poskytovanie pomoci pri ochrane života, zdravia a majetku.

Po získaní informácie o vzniku MU zvoláva OÚ svoj krízový štáb na jej riešenie. V prípade potreby, ak rozsah MU presiahne kataster mesta, mesto vyhlasuje stav nebezpečia na území obvodu. Neodkladné riešenia do zasadnutia štábu môže zabezpečiť IZS, vyslaním svojich súčastí na zásah.

„Včasné prevedenie evakuácie predstavuje najúčinnnejšie opatrenie ochrany obyvateľstva na ohrozenom území.“ [3]

6.4 Návrhy a prijaté opatrenia k zníženiu následkov povodní

Rozsiahle zaasfaltované alebo betónové plochy miest prispievajú k rýchlemu odtoku dažďových vôd a k vysušovaniu pôdy pod týmito zastavanými plochami, vrátane znižovania zásob podzemných vôd a zmeny klímy v mestách. Tieto faktory spôsobujú zmeny odtokových pomerov a zvyšujú riziko lokálnych povodní. Vysušená pôda bez protieróznych opatrení (napríklad polia o rozlohe desiatok hektárov bez akejkoľvek vegetácie, či protieróznych opatrení) sa správa ako nepriepustný film. V takto poškodenom území môže ľahko vzniknúť povodňová vlna, ktorá sa v priebehu pár desiatok minút resp. hodín zdvihne na 3 či 4 metre, aj pri potôčiku, ktorého výška hladiny vody je zvyčajne 20 či 30 centimetrov. Priepravy a mosty sa tak stávajú rizikom kvôli ich možnému upchaniu v čase privalových dažďov. Problémom v povodí však nie sú priepusty a mosty, ale poškodená krajina, ktorá nedokáže udržať dažďovú vodu. Doterajšie dlhodobo uplatňované technologické postupy a spôsob hospodárenia s vodou v krajine spôsobujú postupný a trvalý pokles objemu zrážok, ktoré spadnú na naše územie a urýchľovanie odtoku vody z nášho územia. Tento fakt je spoločným menovateľom príčin vzniku povodní ako aj postupne silnejúcich extrémnych prejavov počasia, vrátane povrchového prehrievania územia. Môžem tvrdiť, že novodobé

povodne sú do značnej miery syndrómom súčasného spôsobu hospodárenia s povrchovou a dažďovou vodou v krajine.

Súčasný stav vodných tokov a povodní:

- významne sa znížila prirodzená retenčná schopnosť povodí a zrýchlil sa povrchových odtok v krajine, v dôsledku čoho sa zvýšilo riziko a frekvencia výskytu povodní,
- znížila sa prirodzená samočistiaca schopnosť vodných tokov, čo sa následne prejavilo na kvalite povrchových a podzemných vôd,
- dochádza k znižovaniu výdatnosti a k znehodnocovaniu zdrojov pitnej vody,
- urýchlňuje sa erózia, a tým nastáva znižovanie úrodnosti pôdy (najmä v horských a podhorských oblastiach),
- nastalo podstatné obmedzenie ekologických funkcií vodných tokov, a tým dochádza k degradácii prirodzených vodných a mokradových ekosystémov.

Na príčinách vzniku povodní sa už dnes zhodujú tak zástupcovia rezortov, odborná verejnosť, ako aj mimovládne organizácie.

Návrhy na zlepšenie ochrany proti povodňam:

- zachytávanie vody na povrchu pôdy má prioritu pred rýchlym odtokom vody,
- prírodné zamokrené a retenčné územia v povodí riek treba konzervovať (chrániť), a kde je to možné, ich rekonštruovať alebo rozšíriť,
- obnovovať bývalé inundačné územia premiestnením hrádzí tak, aby sa tieto územia znova začlenili ako prirodzené retenčné územia do odtoku (tam, kde je to technicky a ekonomicky možné),
- obmedzovať spevňovanie pôdy ako súčasť urbanizácie (napríklad zastavaná pôda v obývaných územiach a priemyselných a obchodných lokalitách, a budovanie dopravných komunikácií a plôch), opatrenia na odstránenie tesnenia podporujú infiltráciu dažďovej vody,
- zachovať absorpčnú kapacitu pôdy a vyhnúť sa prebytočnému zhutneniu a eróziipôdy pomocou vhodného a podľa miesta špecifikovaného poľnohospodárskeho využitia pôdy, to súčasne vedie k zníženiu vstupov živín a pesticídov do riek,

- udržiavať a rozširovať lesnú populáciu v povodí riek poloprirodzeným opätovným zalesnením, hlavne v horských a kopcovitých oblastiach, pretože lesy sú najväčšie prirodzené zásobárne vody a značne prispievajú k zníženiu pôdnej erózie,
- uvážiť požadovanú kapacitu odtoku, keď sa vracajú rozvinuté riečne toky prírode, ak je však rozvoj vodných ciest, vrátane budovania hrádzi nevyhnutný, na ochranu ľudí a cenného majetku, mali by byť k dispozícii kompenzačné územia,
- prinavrátiť vybrané inundačné územia svojmu pôvodnému účelu, povodňové pol-dre, by sa mali preferovane využiť na pestovanie extenzívnych trávnych porastov alebo na rekonštrukciu aluviálnych lesov, tým sa znížia špičky povodní,
- budovať, udržiavať a rekonštruovať priehrady, povodňové cesty, hrádze a iné zari-adenia na ochranu proti povodňiam, hydraulické konštrukcie a iné vodohospodár-ske stavby tak, aby poskytovali dostatočný stupeň protipovodňovej ochrany, v súla-de s konštrukčnými požiadavkami vyplývajúcimi z platných noriem alebo najlepšou dostupnou technológiou,
- treba si uvedomiť, že neexistuje absolútna ochrana proti povodňiam, môže byť za-ručená iba ochrana do určitého stupňa zaplavenia,
- použiť charakteristiky území a objektov pri určovaní limitov opatrení na úpravu vodných tokov v súvislosti s ochranou proti povodňiam,
- vyhodnotiť enviromentálne dopady pre vyššie uvedenú výstavbu vodohospodár-ských diel,
- uvážiť pri prevádzkovaní priehrad a povodňových retenčných nádrží počas povodne nielen miestne podmienky, ale aj povodňovú situáciu na iných úsekoch riek,
- rozpracovať, overovať a prijať modely predpovede povodní, harmonizovať ich so susediacimi krajinami na spoločnom toku, zaviesť a pravidelne ich zdoko-nalovať pre povodia hlavných tokov a ich významných prítokov.

Medzi hlavné prijaté opatrenia v okrese Považská Bystrica, ktoré boli realizované patrí zväčšovanie kapacity toku ťažkou technikou na problémových miestach, obzvlášť na rieke Váh a Domanižanke v Považskej Bystrici, na rieke Papradnianka, pretekajúcou cez Pa-pradno a príslušné obce a potoku Mošteník v obci Moštenec.

Prevenencia je vždy najúčinnnejšou metódou obrany pred negatívnymi účinkami a nie je to inak ani pri povodniach. V súčasnosti je situácia na vodných tokoch stabilizovaná a v tejto chvíli niet dôvodu k obavám obyvateľov. Prispeli k tomu viaceré opatrenia realizované v minulých rokoch. No história je svedkom, že opatrnosti nie je nikdy dost', preto navrhujem nasledujúce opatrenia.

Opatrenia legislatívneho charakteru:

- prijať právnu normu, ktorá zadefinuje ochranu dažďovej vody a vodnej bilancie územia – na miestnej, regionálnej a národnej úrovni, pri povoľovaní stavieb požadovať od stavebníkov, aby zadržovali dažďovú vodu na území svojho pozemku alebo zabezpečili jej adekvátne zadržiavanie vo svojom okolí, po dohode s vlastníkmi okolitých pozemkov a obecným úradom,
- potreba doplniť environmentálne ciele vodného zákona o presnejšie formulácie vo vzťahu k protipovodňovej prevencii, sledovaniu a ochrane vodnej bilancie v území,
- novela zákona o ochrane pred povodňami respektíve jej vykonávacích predpisov, ktorá by zjednodušila spôsob a urýchlila proces zasielania a preplácania faktúr dodávateľských firiem za zabezpečovacie a záchranné práce vykonané v súvislosti s opatreniami na ochranu pred povodňami,
- koordinovať prípravu a realizáciu opatrení na zvýšenie vodozadržnej schopnosti povodia a znižovanie pôdnej erózie na katastrálnom území obcí prostredníctvom projektov obcí,
- legislatívne vytvoriť predpoklady pre efektívnejšiu správu vodných tokov (najmä malých vodných tokov).

Opatrenia technického charakteru:

- technické - vsakovacie pásy po vrstevniciach (pozdĺžne plytké rigoly), budovanie depresii a vsakovacích jám na zadržiavanie a vsakovanie dažďovej vody v intravilánoch miest a obcí, vodoholdingy, drobné prehrádzky resp. stupne na vodných tokoch, bystrinách, v roklinách či stržiach, výstavba a údržba suchých nádrží,
- biotechnické - vytváranie prirodzených prekážok povrchového odtoku – medze, trávnaté pásy, pásy stromov a krov, pôdne stupne, mokrade, optimálne zloženie

a kvalita lesov, zatravnovanie a zalesňovanie nevyužívaných plôch, zachovanie a využívanie meandrov vodných tokov a slepých ramien, budovanie vetrolamov, využitie svahových depresii ako vsakovacích a zádržných plôch a pod.,

- hospodárske - aplikácia vhodných postupov obrábania pôdy (napr. orba po vrstevnici), využitie nížin na rozvoj rybníkárstva, vytváranie malých prietokových a vodných nádrží na zachytávanie stekajúcich dažďových vôd zo spevnených plôch ako zásobníkov požiarnej vody, vodných plôch určených na rekreáciu alebo výpar, zabezpečenie dopĺňania odobratej vody z územia späť do územia odberu, obmedzovanie spevňovania plôch v zastavanom území, budovanie ochranných hrádzí čo najďalej od osi vodného toku a iné.

Opatrenia organizačného charakteru:

- v súvislosti s prípravou a uplatňovaním integrovaných plánov manažmentu povodí prijať vhodný model vzájomnej spolupráce a koordinácie medzi štátnou správou, územnou samosprávou, sociálnymi a hospodárskymi partnermi v území,
- zabezpečiť podporné informačné a vzdelávacie aktivity pre samosprávu, verejnosť a dotknutých partnerov, vytvoriť informačné materiály pre mesto, obce, firmy a obyvateľov pre protipovodňovú prevenciu a ochranu pred povodňami,
- navrhnuť vhodný organizačný model samosprávy povodí,
- pripraviť materiál na rokovanie vlády k aktualizácii oficiálnej vodohospodárskej politiky na úseku odtokových pomerov a o systéme protipovodňovej prevencie územnej samosprávy,
- zapojiť sa aktívne do aktualizácie Programu protipovodňového ochrany SR a prípravy integrovaných plánov manažmentu povodí,
- vytvoriť metodiky pre samosprávy povodí a rozvoj partnerstiev na prípravu projektov obcí na obnovu vodozádržnej schopnosti a znižovanie erózných procesov na území katastrov obcí.

Opatrenia finančného charakteru:

- potrebné je podrobiť revízií a prehodnotiť návrh investičných opatrení Koncepcie vodohospodárskej politiky Slovenskej republiky do roku 2015 v oblasti ochrany pred povodňami,
- zlepšiť podmienky poskytovania dotácií z Envirofondu a štrukturálnych fondov EÚ pre projekty obcí,
- zlepšiť podmienky poskytovania dotácií z Envirofondu a štrukturálnych fondov EÚ pre projekty obcí,
- navrhnuté opatrenia (úlohy a kompetencie) nemôžu zaťažiť obce nad únosnú mieru a zvýšené nároky na financovanie musia byť zohľadnené v systéme finančného zabezpečenia protipovodňovej ochrany územia najmä z centrálnej úrovne verejnej správy.

Ochrana územia pred povodňami, ako to vyplýva z predkladaného návrhu opatrení, vyžaduje holistický prístup, širšie znalosti a poznanie územia. Nakoľko je to problematika založená na poznatkoch, sú tieto opatrenia integrálnou súčasťou budovania znalostnej spoločnosti. Naša ekonomika sa môže realizáciou tejto stratégie stať konkurencieschopnejšou a byť lepšie pripravená na globálne výzvy, ako i hrozby. Ochrana vody a riešenie problémov súvisiacich s vodou dnes už nie je len vecou politiky vodného hospodárstva. Je to záležitosť spoločenská, kultúrna a existenčná, preto sa týka prierezovo väčšiny rezortov, všetkých spoločenských sektorov, subjektov a jednotlivcov na našom území.

Na základe analýzy dvoch modelových situácií v okrese Považská Bystrica môžem tvrdiť, že na danom území som postrehol nasledujúce nedostatky v prevencii proti MU:

- nedostatočná informovanosť obyvateľstva – väčšina dospelaj populácie v okrese nevie základné princípi civilnej ochrany (čo znamená tón sirén, základné postupy pre ochranu života, zdravia a majetku). Odporúčal by som väčšiu iniciatívu odpovedných orgánov v podobe napr. brožúr, letákov alebo pravidelných školení,
- odporúčam pravidelnú revíziu priehradu v Nosiciach vzhľadom na jej vek, keďže bola vybudová v rokoch 1950 – 1957, a ktorá tvorí strategickú súčasť pri ochrane pred vysokou vodou. Svoje odporúčanie zakladám na predchádzajúcich udalostiach a problémoch, ktoré nastali pri ohrození povodňami v roku 1997,

- odporúčam voľbu vhodného spôsobu obrábania pôdy v okolí rieky Váh, ktorú lemujú po oboch stranách rozsiahle polia bez trávnatého porastu, čo môže byť problém, pretože pri zlej voľbe obrábania by táto pôda slúžila ako nepriepustný filter a kumulovali by sa následky MU,
- odporúčam pravidelné čistenia odtokových kanálov, pretože ich stav je žalostný, pokiaľ nebudú dostatočne plniť svoju funkciu v prípade hrozby vzniku MU, tak sa znásobuje šanca, že táto MU vznikne,
- odporúčam pravidelné odstraňovanie rizikových porastov v okolí menších riek a tokov v jednotlivých obciach, ktoré v prípade zdvihlej hladiny môžu slúžiť ako prekážka voľnému toku vody,
- odporúčam v mieste ťažby lesov opätovné zalesnenie, keďže sa v okrese Považská Bystrica nachádza niekoľko drevospracujúcich závodov (EL - TECH, s.r.o. a iné), ťažba drevenej hmoty je tu značná. Lesy plnia významnú verejnoprospešnú funkciu v podobe zachytávania a akumulácie vody, čo môže výrazne ovplyvniť situáciu pri dlhodobých zrážkach alebo rýchlom topení snehu,
- odporúčam, aby v obciach, kde je zvýšená pravdepodobnosť vzniku MU (Papradno, Moštenec), pracoval aspoň jeden človek (odborník), ktorý by plnil funkciu poradného orgánu starostu obce, v prípade vzniku MU,
- odporúčam, vzhľadom na skúsenosti s lokálnymi povodňami v roku 1997 a v roku 2010, aby na miestach, kde to dovoľuje morfológia terénu, boli ťažkou technikou prehĺbené prítoky do rieky Domanížanka,
- odporúčam vybudovanie povodňového, varovného a predpovedného systému SR, ktorý bude poskytovať aktuálne hydrologické a meteorologické informácie, varovania a predpovede výskytu povodní na území SR, pretože výstrahy a predpovede Slovenského hydrometeorologického ústavu sú dôležitou zložkou v prevencii pred MU.

Pokiaľ by došlo k odstráneniu nedostatkov v okrese Považská Bystrica, výrazne by sa znížila pravdepodobnosť vzniku MU, ako aj jej následkov v prípade jej vzniku. Je traba si však uvedomiť, že neexistuje absolútna ochrana.

ZÁVER

V dnešnej dobe ľudia čelia rôznym neočakávaným situáciám, skutočnosť ako je táto, je možné pozorovať čoraz častejšie. Sú to napríklad prírodné katastrofy, havárie s únikom nebezpečných látok a mnohé ďalšie, ktoré môžu ohroziť zdravie, majetok a životy ľudí. Pričom by sme nemali zabúdať, že život človeka je to najcennejšie. Dopady týchto MU sú často deštruktívne a ich počet neustále rastie. Jedinou možnosťou ako tieto dopady znížiť, je venovať dostatok pozornosti prevencii pred MU.

Na základe rozboru dvoch konkrétnych modelových situácií v okrese Považská Bystrica môžem tvrdiť, že jednotky IZS pri vzniku MU reagovali správne, s dostatočnou razanciou, čím napomohli k ochrane majetku, zdravia a životov ľudí. Vďaka klimatickým podmienkam a svojej geografickej polohe okres Považská Bystrica nie je vystavený častým živelným pohromám väčšieho rozsahu, vážnejšie nedostatky by sa preukázali, keby okres zasiahne živelná pohroma nevídaných rozmerov.

Veľký význam nemožno uprieť informovaniu obyvateľstva. Je to téma, ku ktorej sa prikladá čím ďalej väčšia dôležitosť. Je to oblasť, ktorá sa neustále vyvíja a zdokonaľuje vďaka novým poznatkom, v oblasti ochrany obyvateľstva by mala byť podporovaná zodpovednými orgánmi, aby každý občan vedel, ako má konať pri vzniku MU.

Dôležité rady a informácie prináša posledná kapitola, a to v oblasti pripravenosti, prevencie a návrhov opatrení pred MU, ktorým nemožno uprieť veľký význam z dôvodu stále častejšieho výskytu živelných udalostí.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

- [1] BARTLOVÁ, I., PEŠÁK, M. Analýza nebezpečí a prevence průmyslových havárií II. Ostrava: Edice SPBI Spektrum, 2003, ISBN 80-86634-30-2.
- [2] ROUDNÝ, R., LINHART, P. Krizový management I. Pardubice: Univerzita Pardubice, Fakulta ekonomicko-spávní, 2005, ISBN 80-7194-674-5.
- [3] KOVAŘÍK, J., SMETANA, M. Základy civilní obrany. 1. vyd. Ostrava: SPBI Spektrum, 2006, ISBN 80-86634-85-X.
- [4] www.zbierka.sk, Elektronická zbierka zákonov dodaných Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky
- [5] ZEMAN, M., MIKA, O. Integrovaný Záchranný systém. Vysoké učení technické v Brně, 1. vyd. 1. dotisk, Brno: 2007, 51 s. ISBN 978-80-214-3448-6.
- [6] ŠIMÁK, L. Krízový manažment vo verejnej správe, Žilina: 2006, Dostupné na: http://fsi.uniza.sk/kkm/old/publikacie/km/km_kap_2.pdf
- [7] ZELINKA, J. Modelovanie krízových stavov a krízových situácií. prezentácia, Univerzita Tomáše Bati ve Zlíne, Fakulta logistiky a krizového řízení, Uherské Hradiště: 2010/2011
- [8] ŠIMÁK, L. Krízový manažment vo verejnej správe, Žilina: 2006, Dostupné na: http://fsi.uniza.sk/kkm/files/publikacie/km/km_kap_4.pdf
- [9] www.minv.sk, Oficiálna stránka ministerstva vnútra Slovenskej republiky
- [10] Veverka, I. Vybrané kapitoly krizového řízení, Policejní akademie, Praha: 2003, Dostupné na: <http://www.hrdeckralove.org/urad/zakladni-rozdeleni-mimoradnych-udalosti>
- [11] TOMEK, M. Krízové stavy a krízové situácie. prezentácia, Univerzita Tomáše Bati ve Zlíne, Fakulta logistiky a krizového řízení, Uherské Hradiště: 2010/2011
- [12] MUCHA, J., ERTLOVÁ, F., Přednemocniční neodkladná péče. Institut pro další vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví, Brno: 2000, 340 s. ISBN 80-7013-300-7.
- [13] www.emergency-slovakia.sk, Oficiálna stránka operačného strediska zdravotnej záchranej služby Slovenskej republiky

ZOZNAM POUŽITÝCH SYMBOLOV A SKRATIEK

FO	Fyzická osoba
HaZÚ	Hasičský a záchranný útvar
HaZZ	Hasičský a záchranný zbor
IZS	Integrovaný záchranný systém
JPO	Jednotky požiarnej ochrany
KR HaZZ	Krajské riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru
LSPP	Lekárska služba prvej pomoci
LZS	Letecká záchranná služba
NR SR	Národná rada Slovenskej Republiky
OPIS	Operačné a informačné stredisko
OR HaZZ	Okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru
OÚ	Obvodný úrad
OÚ ŽP	Obvodný úrad životného prostredia
PO	Právnická osoba
PSR	Polícia slovenskej republiky
RLP	Rýchla lekárska pomoc
SSE	Stredoslovenská energetika
TANAP	Tatranský národný park
ZSE	Západoslovenská energetika
ZZS	Zdravotná záchranná služba
ŽP	Životné prostredie

ZOZNAM OBRÁZKOV

Obrázok č.1: *Organizačné členenie HaZZ SR [9]*

Obrázok č.2: *Delenie mimoriadnych udalostí [8]*

Obrázok č.3: *Kalvária po veternej smršti v Považskej Bystrici [Zdroj: interné materiály]*

Obrázok č.4: *Situácia pri Nosiciach [Zdroj: interné materiály]*

ZOZNAM TABULIEK

Tabuľka č.1: *Delenie mimoriadnych udalostí [8]*

Tabuľka č.2: *Prehľad požiarov v rokoch 1998 – 2000 [Zdroj: interné materiály]*

Tabuľka č.3: *Prehľad havárií 1995 - 2000 v okrese Považská Bystrica [Zdroj: interné materiály]*

ZOZNAM PRÍLOH

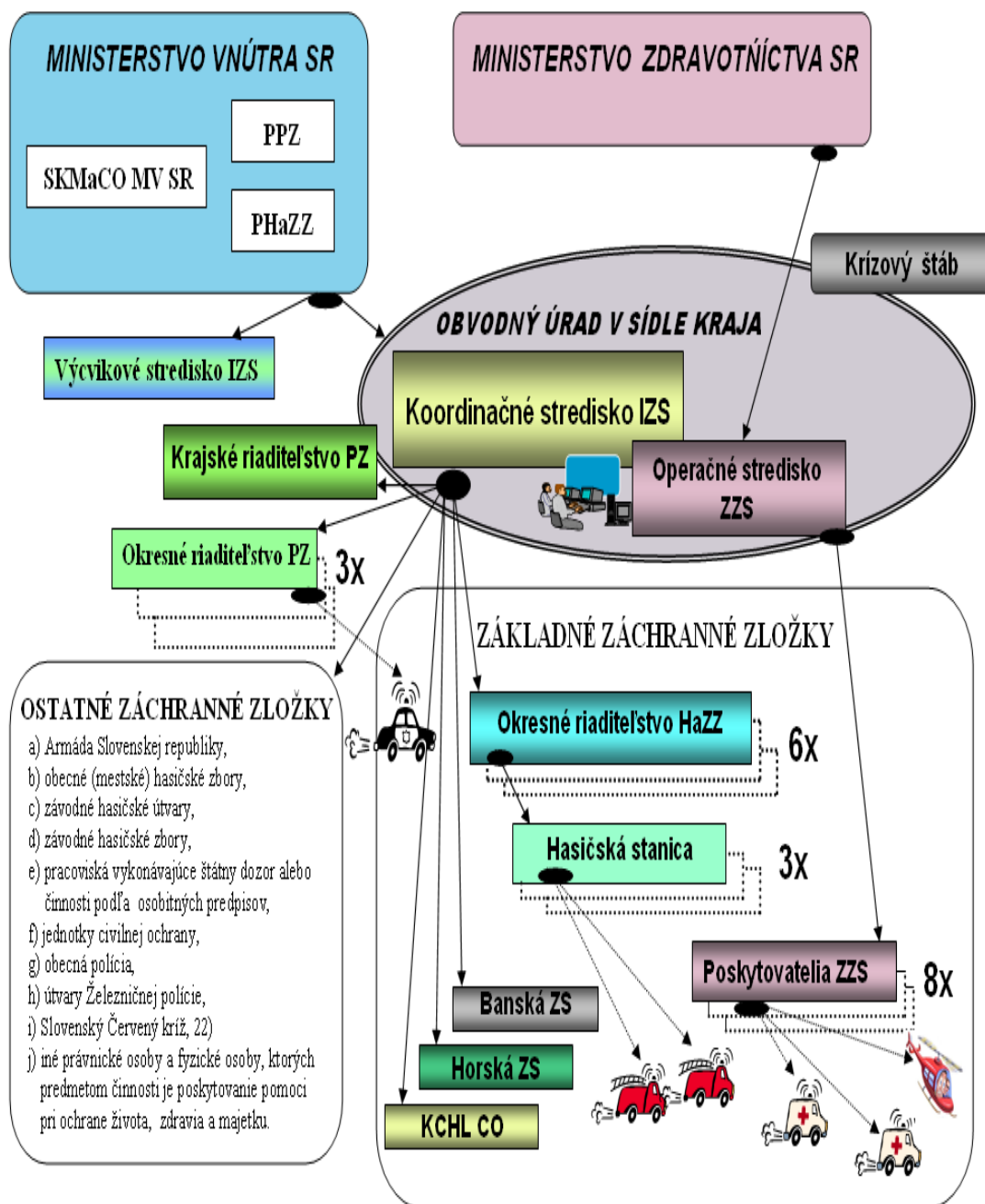
- PI Mapa okresu Považská Bystrica
- PII Štruktúra IZS
- PIII Úlohy a činnosti jednotlivých zložiek a operačných stredísk na mieste zásahu
- PIV Zamestnanci právnickej osoby alebo fyzickej osoby zaradení do hasičskej jednotky

PRÍLOHA P I: MAPA OKRESU POVAŽSKÁ BYSTRICA

PRÍLOHA PII: ŠTRUKTÚRA IZS

ŠTRUKTÚRA INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU

PRÍLOHA PIII: ÚLOHY A ČINNOSTI JEDNOTLIVÝCH ZLOŽIEK A OPERAČNÝCH STREDÍSK NA MIESTE ZÁSAHU

Úlohy a činnosti ZZS vrátane leteckej záchranej služby:

- upresnenie tiesňovej výzvy prvou posádkou na mieste zásahu z pohľadu rozsahu, typu a závažnosti zdravotníckych následkov - spustenie traumatologického plánu ZZS zodpovedajúceho stupňa, prípadné povolanie záložných síl podľa zodpovedajúceho stupňa traumatologického plánu ZZS,
- zabezpečenie vedenia zásahu v prednemocničnej časti zásahu vopred určeným a odborne spôsobilým lekárom po celú dobu zásahu zložiek IZS, ktorý zodpovedá za organizačné zabezpečenie splnenia úloh ZZS, ktorý sa v prípade potreby stáva členom štábu veliteľa zásahu,
- rozhodnutie o veľkosti, spôsobe členenia, počte vstupov a vybavení stanovišťa pre zhromaždenie, ošetrovanie a triedenie ranených osôb, počtu triediacich a ošetrovateľských tímov na zhromaždisku ranených, bezpečnosti pacientov a zasahujúcich tímov a dostupnosti odsunovej trasy vrátane pristávacej plochy pre Leteckú záchrannú službu (ďalej iba LZS),
- rozhodnutie, či bude veliteľ zásahu požiadaný o aplikáciu metódy START v prípade nedostatočného počtu zdravotníkov alebo príliš veľkej plochy mimoriadnej udalosti, nezvládnuteľnej silami ZZS,
- lekárske triedenie pacientov určenými skupinami rýchlej lekárskej pomoci (ďalej iba RLP) priamo v teréne a stanovenie priorít ošetrovania a odsunu (Triage), vždy keď je to možné a bezpečné, zvyčajne v súčinnosti v rámci vyhľadávacích a záchranných skupín vytvorených veliteľom zásahu,
- lekárske triedenie pacientov prinesených, privázaných alebo samostatne sa dostavivších na zhromaždisko ranených,
- následné lekárske pretriedenie pri vstupe na zhromaždiská ranených, ak triedia v teréne iné zložky, použijú metódou START,
- zabezpečenie odbornej prednemocničnej neodkladnej starostlivosti v rozsahu podľa podmienok a okolností na mieste zásahu a následného urgentného odsunu zabezpečených pacientov z priestoru zhromaždiska ranených podľa výsledkov lekárskeho triedenia. [9]

- smerovanie pacientov do vhodných cieľových lôžkových zdravotníckych zariadení poskytujúcich špecializovanú, urgentnú nemocničnú starostlivosť podľa závažnosti a charakteru zranenia,
- zabezpečenie transportu ostatných ranených do spádových zdravotníckych zariadení s vhodným výberom odsunových prostriedkov v spolupráci s veliteľom zásahu,
- konštatovanie smrti osôb a označenie pozostatkov visačkou v rámci lekárskeho triedenia. Výkony spojené s obhliadkou tela a vyplnením „Listu o prehliadke mŕtveho“ vykonáva lekár ZZS len v ojedinelých prípadoch. Pri väčšom počte zomrelých (desiatky až stovky) lekári ZZS iba konštatujú smrť, ďalšia dokumentácia a úkony spojené s obhliadkou tela sú v kompetencii polície a krajského ústavu súdneho lekárstva,
- koordinácia súčinnosti s praktickými lekármi (v prípade potreby) a v mimopracovnej dobe s Lekárskou službou prvej pomoci (ďalej iba LSPP) na základe pevných zmluvných dojednaní,
- zabezpečenie následných transportov do zdravotníckeho zariadenia vyššieho typu u pacientov vyžadujúcich špecializovanú starostlivosť,
- zabezpečenie transportu vhodných antidot z Toxikologického informačného centra do miesta zásahu,
- použitie primeraných osobných ochranných prostriedkov výjazdovej skupiny v prípade potreby pohybu v kontaminovanom priestore alebo pri ošetrovaní a manipulácii s potenciálne kontaminovanými osobami,
- poskytovanie informácií Polícii Slovenskej republiky (ďalej iba PSR) o pacientoch zosnulých počas transportu do cieľového zariadenia (pod ich triediacim číslom) pre potreby vyšetrovania PSR a Súdneho lekárstva. V prípade úmrtia počas transportu vyloženie zosnulých v Ústave súdneho lekárstva,
- súčinnosť s ďalšími základnými zložkami IZS a ostatnými zložkami IZS prostredníctvom operačných a informačných centier zložiek IZS. [9]

Úlohy síl a prostriedkov JPO pri MU s veľkým počtom zranených a obetí:

- prevziať riadenie zásahu a rozčleniť miesto zásahu na sektory vyhľadávacie a záchrany popr. stanoviť nebezpečné zóny s charakteristickým nebezpečenstvom pre režim pohybu záchranárov a ďalších osôb a sektor zdravotníckej pomoci,
- pri zistení neočakávane veľkého počtu ranených alebo obetí požiadať Operačné a informačné stredisko integrovaného záchranného systému (ďalej iba OPIS IZS) kraja o vyhlásenie tretieho alebo štvrtého stupňa poplachu,
- zriadiť štáb veliteľa zásahu, spolupracovať s vedúcim lekárom,
- zisťovať od začiatku v rámci prieskumu a ak je to uskutočniteľné aj označovať miesta, kde sú ranené osoby alebo obeť MU - ak nehrozí zjavné nebezpečenstvo šírenia účinkov MU, súčasťou prieskumu je vyhľadávanie a triedenie osôb,
- vykonávať odsun ranených stanovište pre zhromaždenia a triedenie ranených.
- stanoviť a priebežne upresňovať spôsob ochrany v jednotlivých priestoroch zásahu -zónach,
- zamedziť ďalšiemu šíreniu účinkov MU, najmä uhasiť požiare, zamedziť úniku nebezpečných látok, bezodkladne začať paralelné aktivity na záchranu ranených osôb vrátane obmedzení expozície nebezpečnou látkou na postihnuté osoby,
- vyčleniť priestor pre poskytovanie zdravotnej starostlivosti - stanovište pre zhromaždenie a triedenie ranených, po dohode s vedúcim lekárom zásahu,
- požiadať OPIS IZS kraja, v prípade zistenia nebezpečných látok o ďalšie prostriedky na detekciu nebezpečných látok a vyžiadať si podrobné informácie o nebezpečnosti týchto látok,
- vyčleniť, v prípade potreby, priestor pre dekontamináciu osôb a priestorov pre dekontamináciu techniky,
- organizovať dostupné sily pre vyhľadávanie, triedenie ranených a transport ranených, organizovať osobnú pomoc prizeraúcich pre transporty alebo doprovody ranených osôb, ak sa ranené osoby nachádzajú v nebezpečnej zóne, v ktorej je pohyb záchranárov podľa rozhodnutia veliteľa zásahu možný len za využitia ochranných prostriedkov, vykonať triedenie ranených metódou START a vykonať ich transport do miesta zhromaždiska ranených len silami a prostriedkami JPO, výnimočne za pomoci osoby vybavenej vlastnými alebo požičaným ochrannými prostriedkami. [9]

- zabezpečiť osvetlenie plochy zásahu a zhromaždisko ranených pri zhoršenej viditeľnosti,
- zabezpečiť (technicky) u dlhotrvajúceho zásahu pracovisko veliteľa zásahu a jeho štábu,
- zabezpečovať rádiové spojenie so zainteresovanými zložkami IZS
- vykonať potrebné likvidačné práce - postupy vykonávania likvidačných prác konzultovať so zástupcami orgánov činných v trestnom konaní za účelom zachovania stôp,
- poskytnúť potrebnú vyžiadajú technickú aj informačnú súčinnosť súdnym lekárom a ďalším orgánom činných v trestnom konaní,
- povolať v prípade potreby tímy posttraumatickej pomoci pre zasahujúcich záchranárov, napríklad psychológov HZS krajov. [9]

Úlohy a činnosti síl a prostriedkov polície ako zložky IZS

Veliteľom zložky je vedúci pracovník okresného (obvodného, mestského) riaditeľstva polície, ktorý je určený do dosiahnuteľnosti na príslušný deň. Do jeho príchodu a prevzatia velenia je veliteľom zložky policajt, ktorý sa na miesto zásahu dostavil ako prvý. Po príchode na miesto zásahu, alebo pri odovzdaní miesta zásahu ohlásit svoju prítomnosť kaptánovi zásahu, vrátane uvedenia disponibilných síl a prostriedkov, a na základe jeho príkazov:

- prijať opatrenia na uzatvorenie priestoru zásahu a reguláciu dopravy v okolí miesta zásahu,
- zabezpečiť realizáciu režimových opatrení na vstupoch a výstupoch do / z vonkajšej zóny,
- evidovať osoby postihnuté MU, ktoré samostatne opúšťajú uzavretý priestor cez výstupy obsadené políciou (za dodržanie stanovených opatrení prijatých na ochranu životov a zdravia osôb vo zložkách - ak bola stanovená),
- ďalej na vyžiadanie viesť v stanovenom rozsahu evidenciu dekontaminovaných, ošetrovaných alebo evakuovaných osôb v spolupráci s veliteľom zásahu, vedúcim lekárom alebo ďalšími zainteresovanými zložkami,
- zúčastniť sa identifikácie osôb, [9]

- organizovať prehľadávanie (prešetrenie) veľkých priestorov za účelom vyhľadávania ranených, obetí, trosiek a pod. (najmä u pádov lietadiel),
- zúčastniť sa v prípade potreby a možností dokumentácie procesu triedenie ranených - sprievod každého triediaceho tímu a zaznamenanie polohy postihnutých do podrobného plánu miesta zásahu (plocha, sedadlo v autobuse, atď.) s označením postihnutého podľa prideleného registračného čísla (triediace karta), alebo iného charakteristického znaku,
- v prípade MU s vysokým počtom ľahko, stredne a ťažko ranených (Zelená a žltá priorita) vyčleniť sily na poskytnutie prvej pomoci ľahko raneným obetiam. Tieto vyčlenené sily budú úzko spolupracovať so ZZS, ktorá poskytne potrebný zdravotnícky materiál (najmä obväzový), vrátane ochranných prostriedkov (napr. chirurgické rukavice, rúška, zástery),
- poskytnúť výpomoc pri značení stanoviska pre zhromaždenia a triedenie ranených,
- zaistiť bezpečnosť a poriadok na zhromaždisku ranených,
- navrhnúť odsunové trasy, v prípade potreby plochy pre otáčanie alebo odstavenie vozidiel,
- regulovať dopravu v mieste zásahu a na určených odsunových trasách alebo odstavných plochách pre vozidlá, prípadne na stanovených obchádzkových trasách,
- zabezpečiť a dohliadať na pristávaciu plochu / y pre vrtuľníky,
- zabezpečiť dohľad nad vyznačeným priestorom pre ukladanie zosnulých,
- odovzdávať potrebné informácie o situácii príslušníkovi polície, ktorý spolupracuje s OPIS IZS,
- zabezpečovať kontakt medzi veliteľom zásahu a orgánmi činnými v trestnom konaní,
- zhotovovať obrazovú alebo inú dokumentáciu pre potreby orgánov činných v trestnom konaní,
- zabezpečenie vrtuľníka polície. [9]

Úlohy súdneho lekárstva pri MU s veľkým počtom ranených a obetí

O privolaní a nasadení súdneho lekára rozhoduje veliteľ zásahu po poradne s členmi štábu. V prípade úmrtia osôb za súdne lekárske vyšetrovanie zodpovedá ústav súdneho lekárstva spádovej oblasti. Súdny lekár plní na mieste mimoriadnej udalosti tieto úlohy:

- vykoná obhliadku miesta udalosti v súčinnosti s políciou,
- posúdi vhodnosť priestoru pre dočasné ukladanie tiel obetí, kde sú premiestňované telá zomretých po obhliadke súdnym lekárom,
- spolu s políciou dáva po ukončení súdne-lekárskeho úkonov súhlas k transportu zomretých do spádového súdne-lekárskeho zariadenia. [9]

Úlohy operačných stredísk zložiek IZS:

- predávajú si vzájomne potrebné informácie podľa vývoja situácie vo vzťahu k záchranným a likvidačným prácam,
- spolupracujú s orgánmi činnými v trestnom konaní a so zvláštnymi orgánmi oprávnenými vyšetrovať konkrétny druh MU,
- organizujú prenos dotazov a informácií k miestu zásahu. [9]

Úlohy operačných stredísk ZZS

Operačné strediska ZZS postupujú podľa traumatologického plánu, pričom mimo iné:

- upovedomia operačné stredisko ZZS v krajskom meste,
- aktivujú traumatologický plán ZZS so stanovením zodpovedajúceho stupňa podľa upresneného odhadu počtu zranených a hlásenia prvej posádky na mieste zásahu,
- zabezpečí vyslanie posádok ZZS z najbližších výjazdových stanovísk ZZS,
- overí aktuálny stav urgentných prijímových možností cieľových zdravotníckych zariadení,
- zabezpečí na vyžiadanie dodanie potrebných liečiv a zdravotníckeho materiálu,
- v prípade potreby vysiela na miesto vrtulník LZS,
- organizuje posílenie vlastnými silami a prostriedkami podľa počtu postihnutých osôb, alebo vyžiada pomoc od susedných krajských ZZS, poskytuje polícii osobné údaje o ošetrovaných pacientoch a údaje o charaktere ich zranení. [9]

Operačné a informačné stredisko IZS kraja (KOPIS):

- povoláva JPO, HaZZ kraja, polície a ostatných zložiek IZS podľa požiadaviek veliteľa zásahu alebo veliteľa JPO na mieste v súlade s poplachovým plánom IZS kraja,
- informuje starostu obce alebo predsedovi samosprávneho kraja o vyhlásení poplachu,
- komunikuje s orgánmi činnými v trestnom konaní a ďalšími vyšetrovacími a inšpekčnými orgánmi podľa druhu MU vo vzťahu k ich pôsobeniu na mieste zásahu,
- informuje priamo, alebo prostredníctvom Ministerstva zahraničných vecí zastupiteľské orgány iných štátov v prípade postihnutia cudzích štátnych príslušníkov, informácie podáva v účinnosti s operačnými strediskami polície,
- vyžaduje zahraničnú medzištátnu pomoc. [9]

Operačné strediská Polície na okresnej, krajskej a ústrednej úrovni:

- organizujú dopravné opatrenia pre hladký prejazd vozidel ZZS do cieľových zdravotníckych zariadení,
- povolávajú sily a prostriedky pre uzatvorenie priestorov veľkých MU, pri ktorých je predpoklad dlhotrvajúceho vyšetrovania, kde je potreba zamedziť voľnému prístupu nepovolaným osobám,
- organizujú privolanie orgánov činných v trestnom konaní k šetreniu na mieste MU,
- predávajú informačnému centru zoznam osôb, ktoré pri plnení úloh polícia zaevidovala, poprípade informácie o ich umiestnení. [9]

PIV: ZAMESTNANCI PRÁVNICKEJ OSOBY ALEBO FYZICKEJ OSOBY ZARADENÍ DO HASIČSKEJ JEDNOTKY

Zamestnanci PO alebo FO podnikateľa zaradení do hasičskej jednotky sa zaraďujú do týchto funkcií:

- hasič,
- hasič záchranár,
- technik-strojník, operátor operačného pracoviska alebo ohlasovne požiarov,
- hasič záchranár špecialista,
- veliteľ družstva, technik špecialista odbornej služby,
- veliteľ čaty, vedúci technik špecialista,
- veliteľ zmeny, veliteľ stanice, vedúci oddelenia, operačný dôstojník,
- zástupca veliteľa jednotky,
- veliteľ jednotky.

Členovia hasičskej jednotky sa zaraďujú do týchto funkcií:

- hasič,
- starší hasič,
- technik-strojník,
- veliteľ družstva, technik špecialista odbornej služby,
- veliteľ jednotky.

